

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

EKONOMİK GÖRÜNÜM

Mart 2022

Son Güncelleme Tarihi: 05.04.2022

Not: Sunumda yer verilen veri, görüş ve değerlendirmeler, hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa herhangi bir taahhüt içermemekte olup sadece bilgi amaçlıdır.

A- MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	3
B- MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM.....	21
C- DIŞ TİCARETTE GELİŞMELER	28
1) MAL TİCARETİ.....	29
2) HİZMETLER TİCARETİ.....	41
D- YATIRIM ORTAMI ve YABANCI SERMAYE	46
E- SERBEST BÖLGELER.....	52
F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU ve ÇOK TARAFLI TİCARET	58

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

A-MAKROEKONOMİK GELİŞMELER

Temel Ekonomik Göstergeler

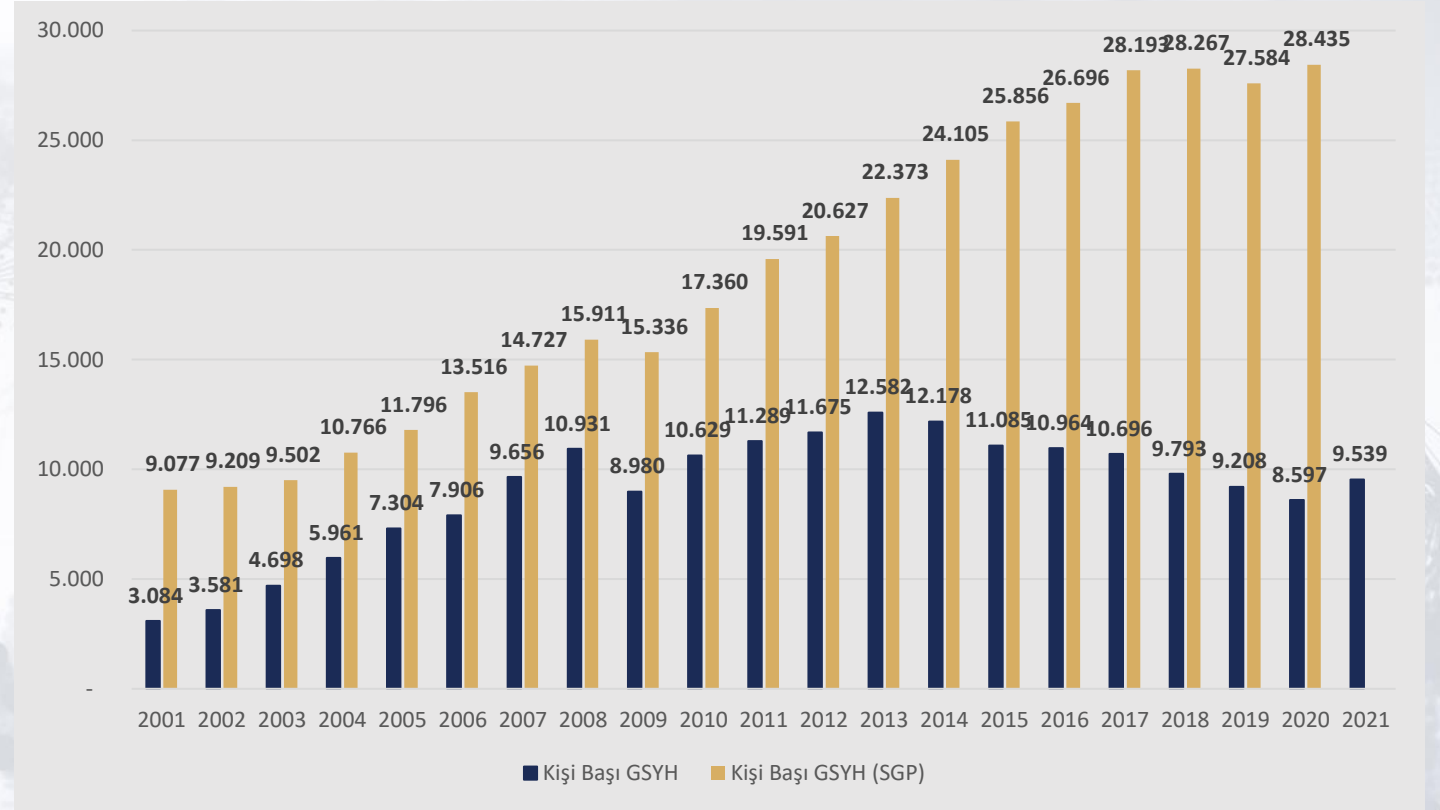
	2000	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GSYH ARTIŞI, 2009 Fiyatlarıyla, %	6,9	8,4	6,1	3,3	7,5	3,0	0,9	1,8	11,0
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar TL	171	1.168	2.351	2.627	3.134	3.759	4.318	5.047	7209
GSYH, Cari Fiyatlarla, Milyar \$	273	777,5	867	869	859	797	760,4	716,9	802,7
NÜFUS, Bin Kişi	64.729	73.723	78.741	79.815	80.810	82.003	83.155	83.614	84.680
KİŞİ BAŞINA GSYH, Cari Fiyatlarla, \$	4.249	10.629	11.085	10.964	10.696	9.793	9.208	8.597	9.539
İHRACAT (GTS, F.O.B.), Milyon \$	-	-	151	149,2	164,5	177,2	180,8	169,6	225,3
İHRACAT(GTS)/GSYH,%	-	-	17,4	17,2	19,1	22,2	23,8	23,7	28,1
İTHALAT (GTS, C.I.F.), Milyon \$	-	-	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	219,5	271,4
İTHALAT(GTS)/GSYH, %	-	-	24,6	23,3	27,8	29,0	27,7	30,6	33,8
İHRACATIN İTHALATI KARŞILAMA ORANI (% GTS)	-	-	70,7	73,8	68,9	76,6	86	77,3	83
SEYAHAT GELİRLERİ, Milyar \$	7,6	22,6	26,6	18,7	22,5	25,2	29,8	10,2	20,8
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR (GİRİŞ), Milyar \$	1	9,1	19,3	13,8	11	12,5	9,6	7,8	14,1
CARİ İŞLEMLER DENGESİ/GSYH, %	-3,6	-5,7	-3,2	-3,1	-4,8	-2,7	0,7	-5,0	-1,9
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI, %		46,5	51,3	52	52,8	53,2	53	49,3	51,4
İŞSİZLİK ORANI, %		11,1	10,3	10,9	10,9	11	13,7	13,2	12,0
İSTİHDAM ORANI, %		41,3	46	46,3	47,1	47,4	45,7	42,8	45,2
TÜFE, (On iki aylık ortalamalara göre değişim) (%)		8,6	7,7	7,8	11,1	16,3	15,2	12,28	19,6

Kaynak: TÜİK, TCMB

- Kişi başı Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH), 2021 yılında, 2002 yılına göre yaklaşık 2,6 katına çıkarak 3.608 dolardan 9.539 dolara yükselmiştir.
- Satın Alma Gücü Paritesi (SGP) geçici verilere göre, 2020'de kişi başı GSYH, 28.435 dolar olmuştur.

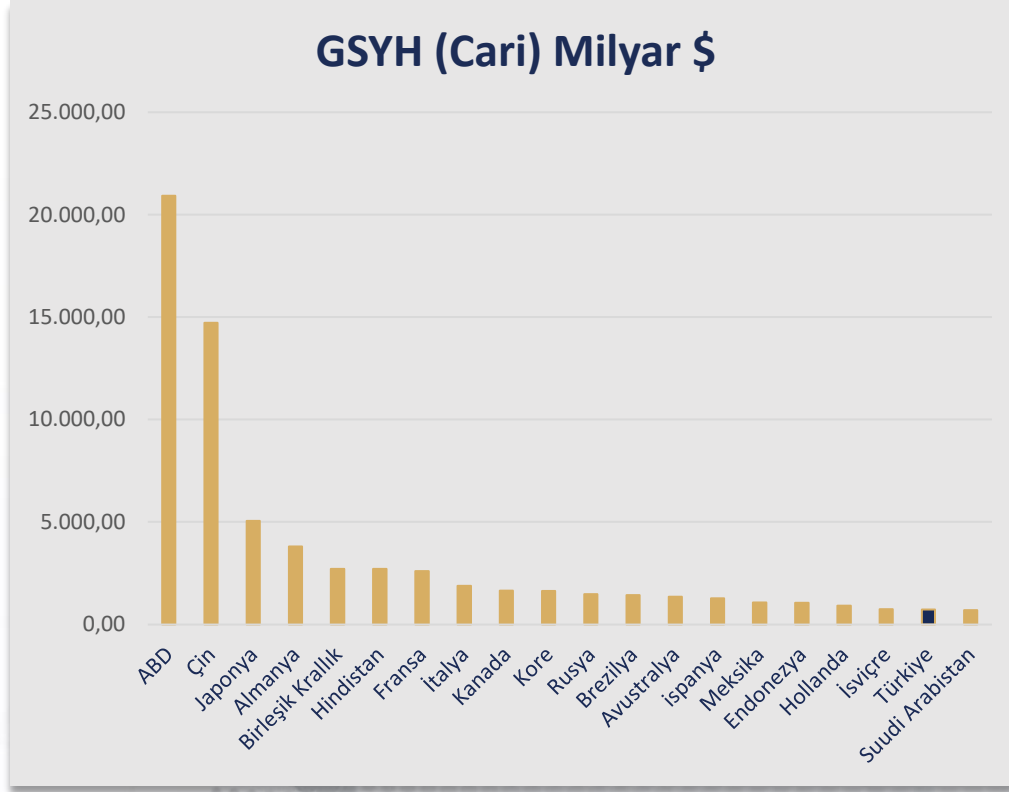
Kişi Başına Düşen GSYH, ABD Doları

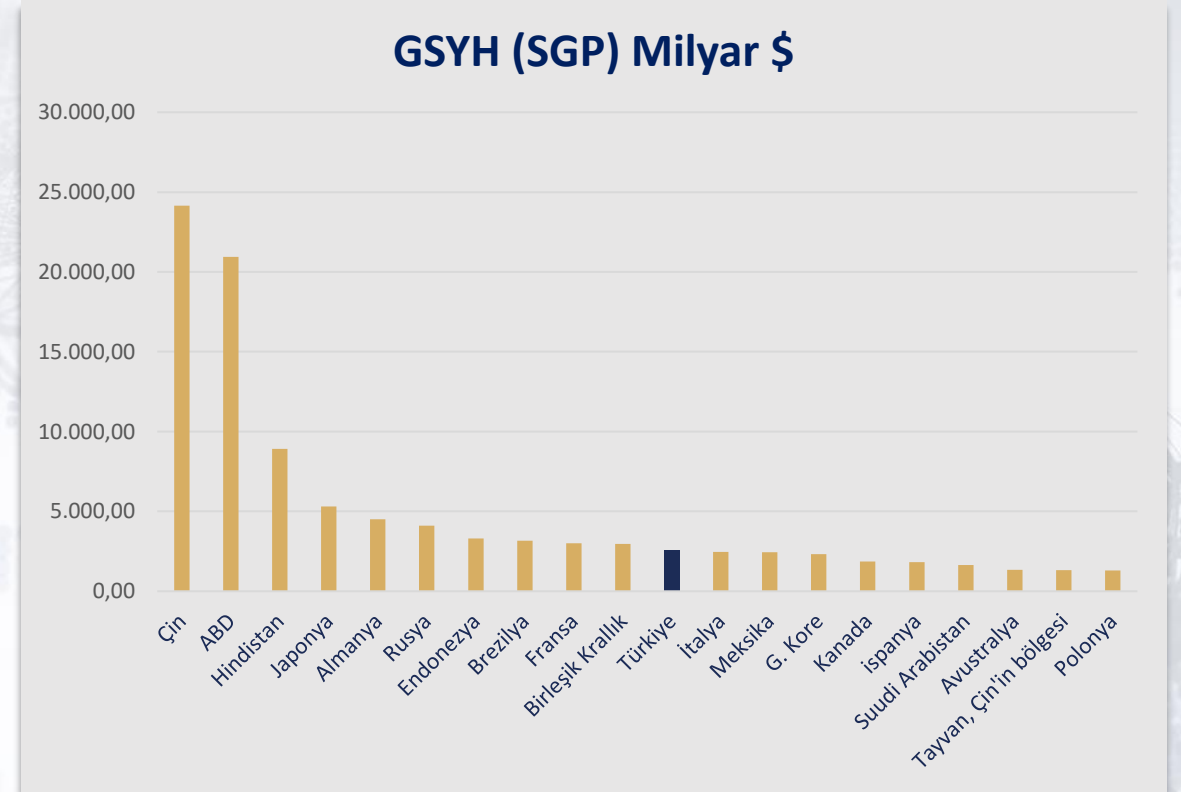
Kaynak: TÜİK

Dünya'nın En Büyük 20 Ekonomisi
(Cari ve Satın Alma Gücü Paritesine (SGP) Göre GSYH)

Kaynak: IMF

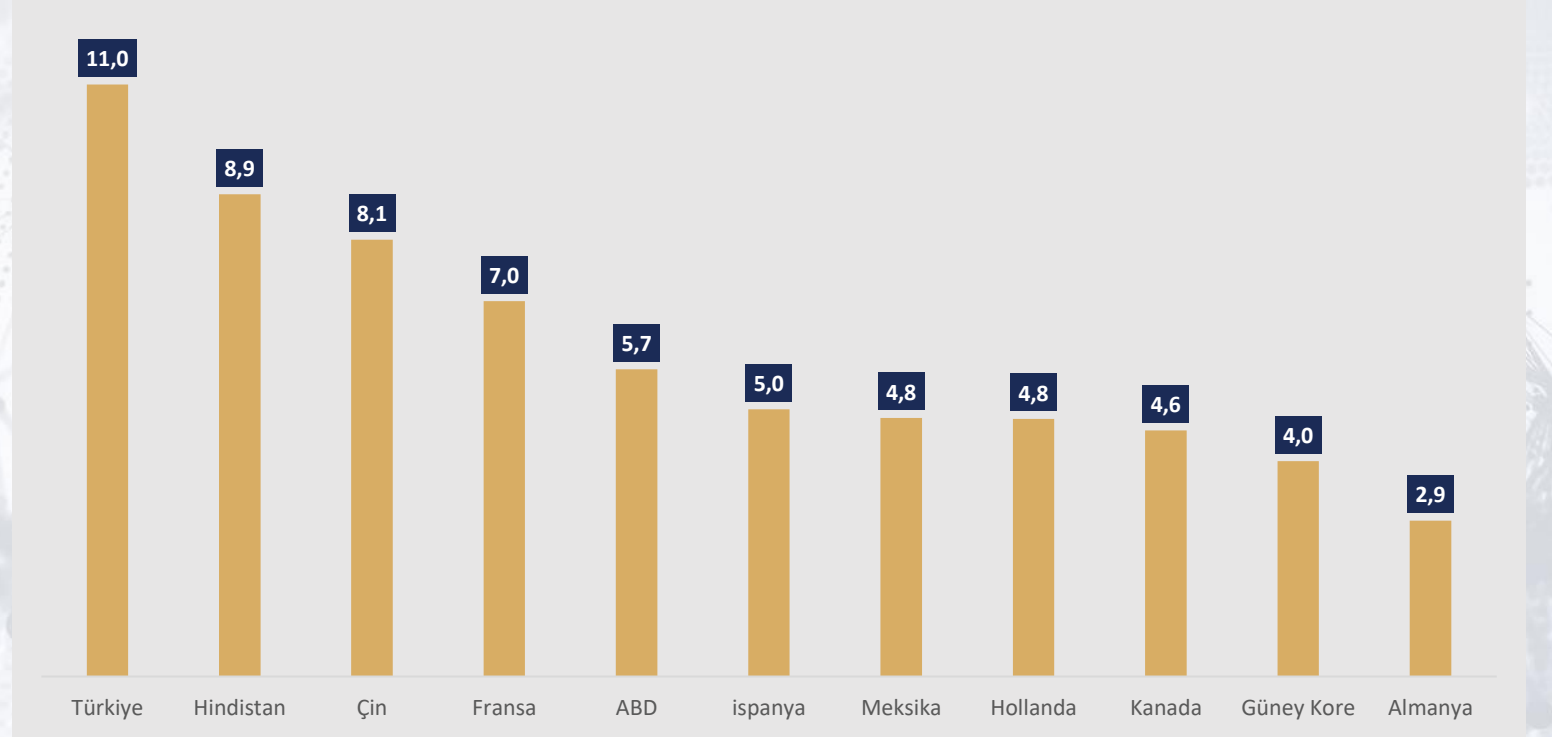
Kaynak: IMF

- 2020 yılı itibarıyla satın alma gücü paritesine (SGP) göre GSYH sıralamasında Türkiye, Dünya'nın 11., Avrupa'nın 4. büyük ekonomisidir. www.ticaret.gov.tr

- Türkiye ekonomisi 2021 yılında %11,0 oranında büyümüştür.

Başlıca Bölgeler ve Ülkeler İtibarıyla GSYH Değişimleri (%) (2021)

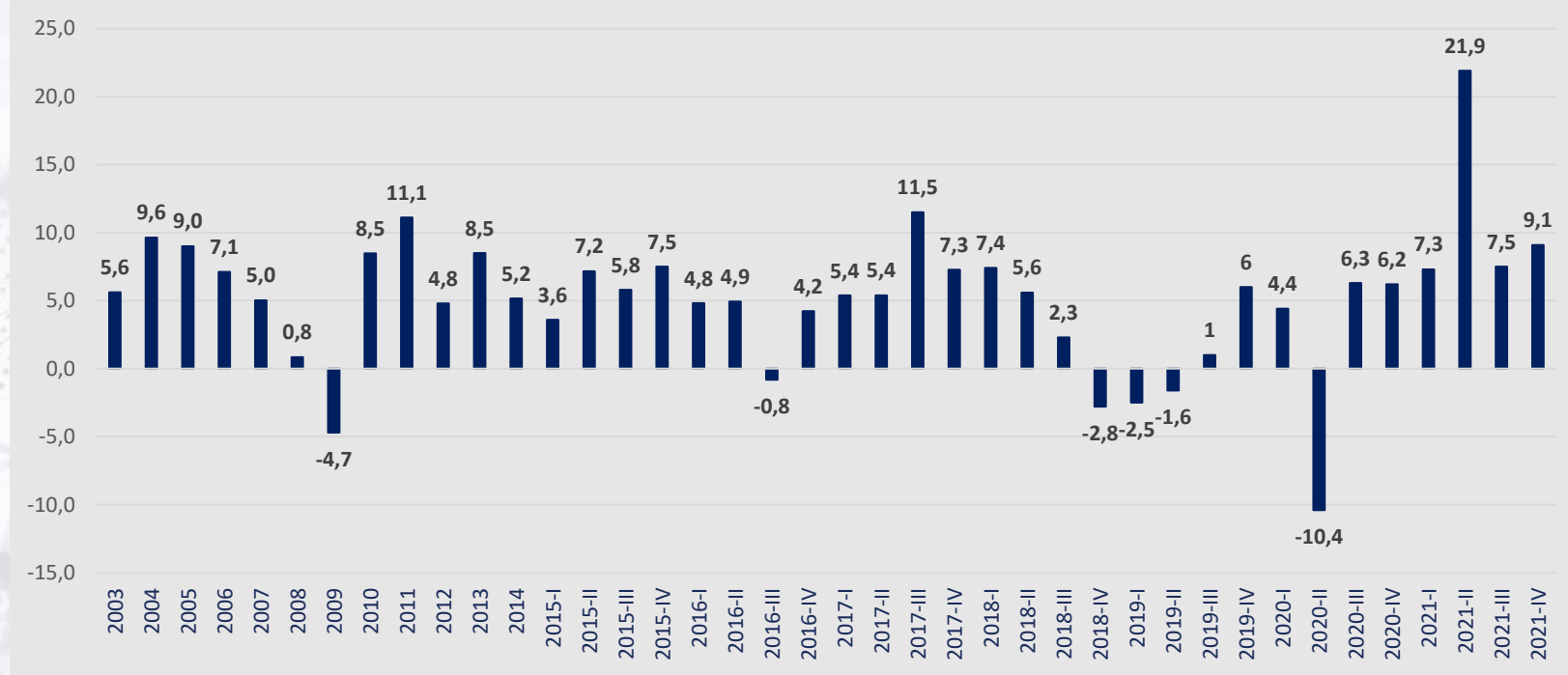

Kaynak: IHS Markit, BEA

Dönemler İtibarıyla GSYH Büyüme Oranları (%)

- Türkiye ekonomisi 2021 yılının dördüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %9,1 oranında büyümüştür. Böylece 2021 yılında bir önceki yıla göre %11,0 büyümüştür.
- 2003-2021 döneminde ise Türkiye ekonomisinde yıllık ortalama %5,5 oranında büyüme kaydedilmiştir.

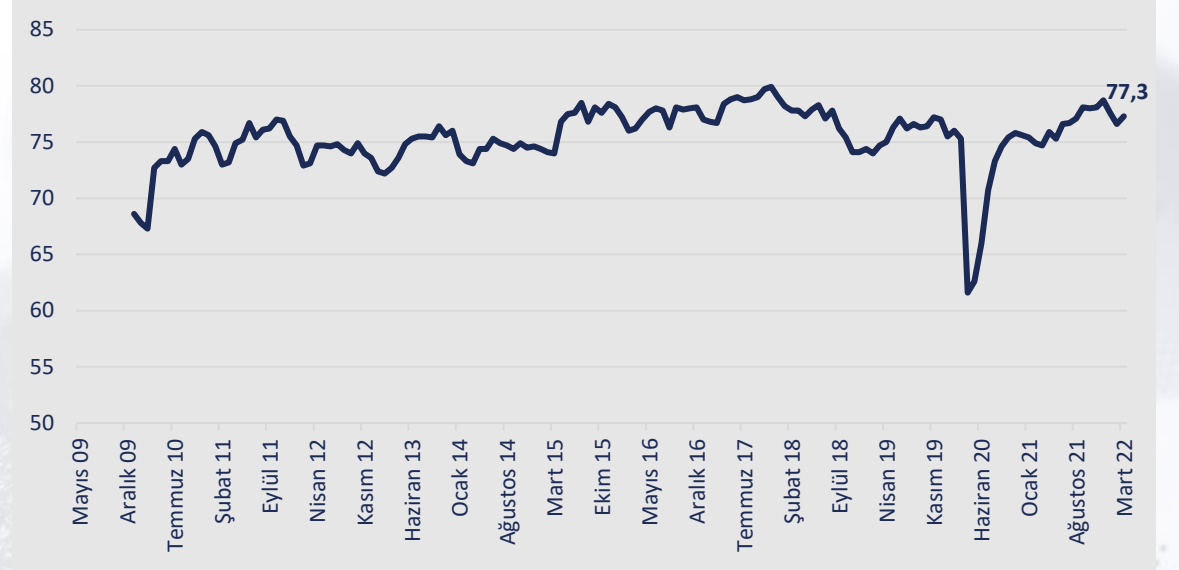
Yıllık Artışlar

➤ 2022 yılı Mart ayında, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı; yıllık bazda 2,6 puan artış, aylık bazda ise 0,7 puan artışla %77,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

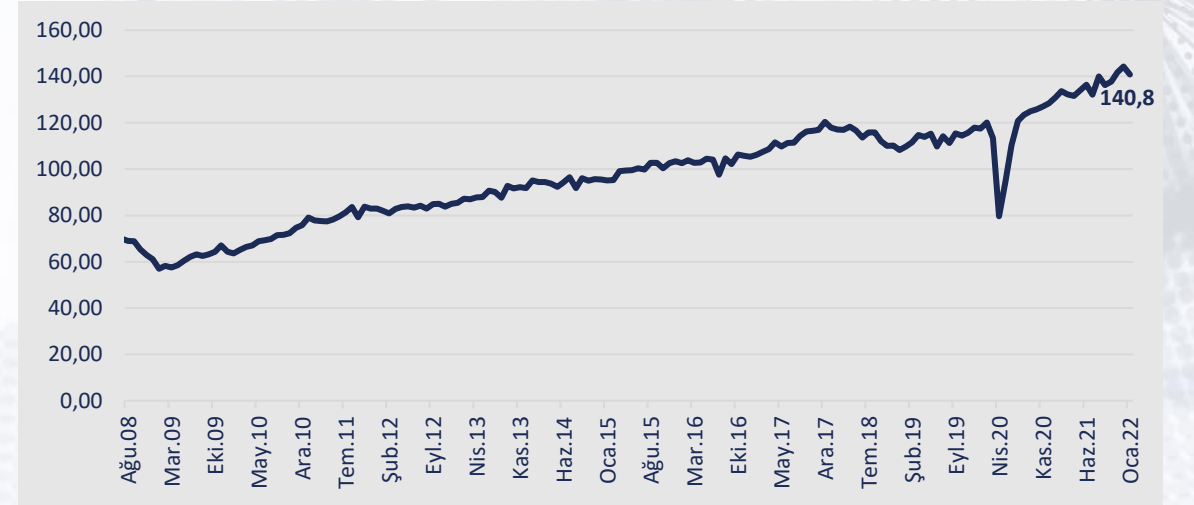
➤ Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi endeksinde, bir önceki aya göre %2,4 oranında azalış görülürken, takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksinde ise bir önceki yılın aynı ayına göre %7,6 oranında artış gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)

Kaynak: TCMB

Sanayi Üretim Endeksi*

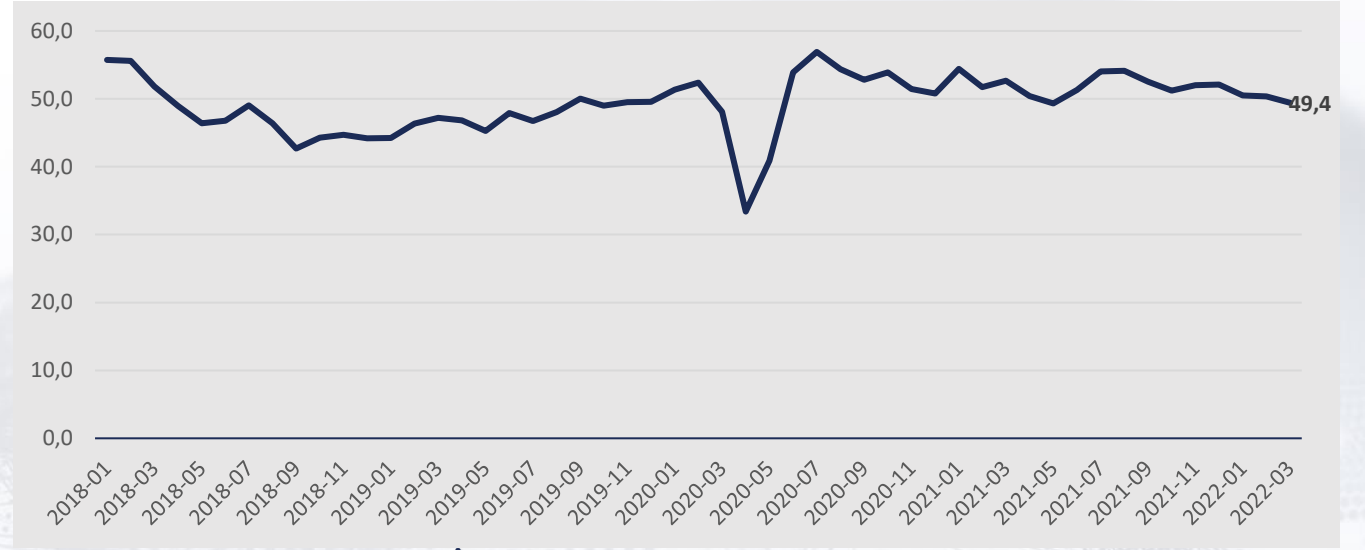

Kaynak: TUIK

*Mevsim ve Takvim Etkilerinden Arındırılmış Endeks (2015=100)

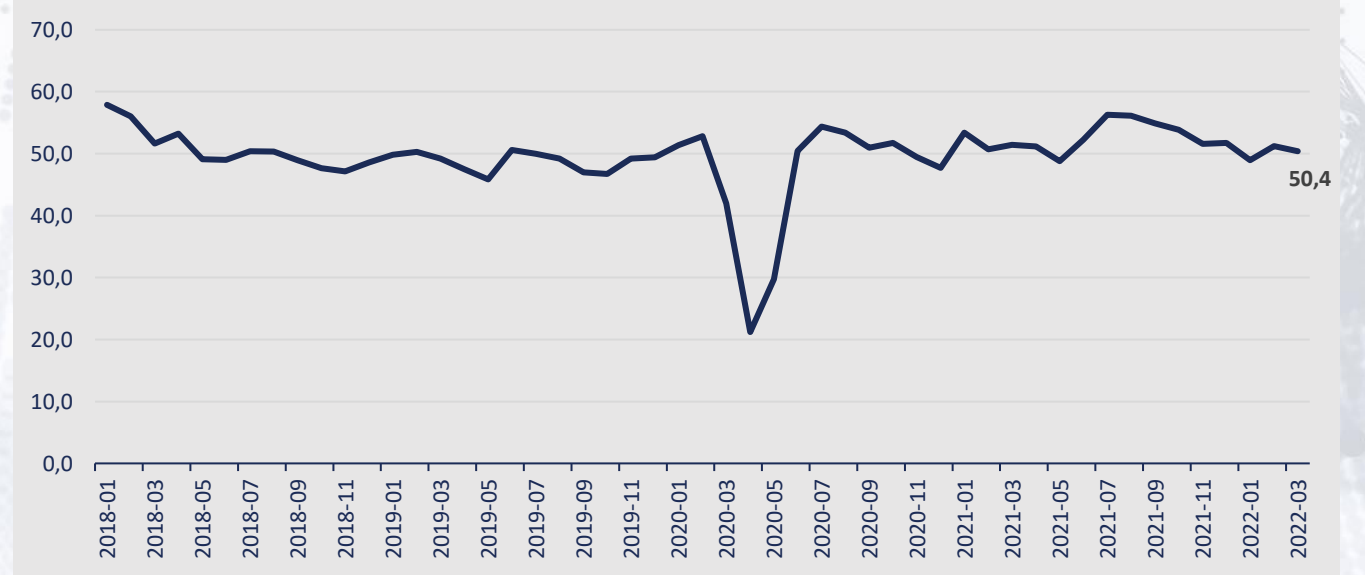

Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI)

- PMI, 2022 yılı Mart ayında bir önceki aya göre 0,9 puan azalış göstermiş olup, 49,4 değeri ile eşik değerinin altında gerçekleşmiştir.
- Yeni ihracat siparişleri endeksi Mart ayında 50,4 ile eşik değerinin üzerinde gerçekleşmiştir.

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi

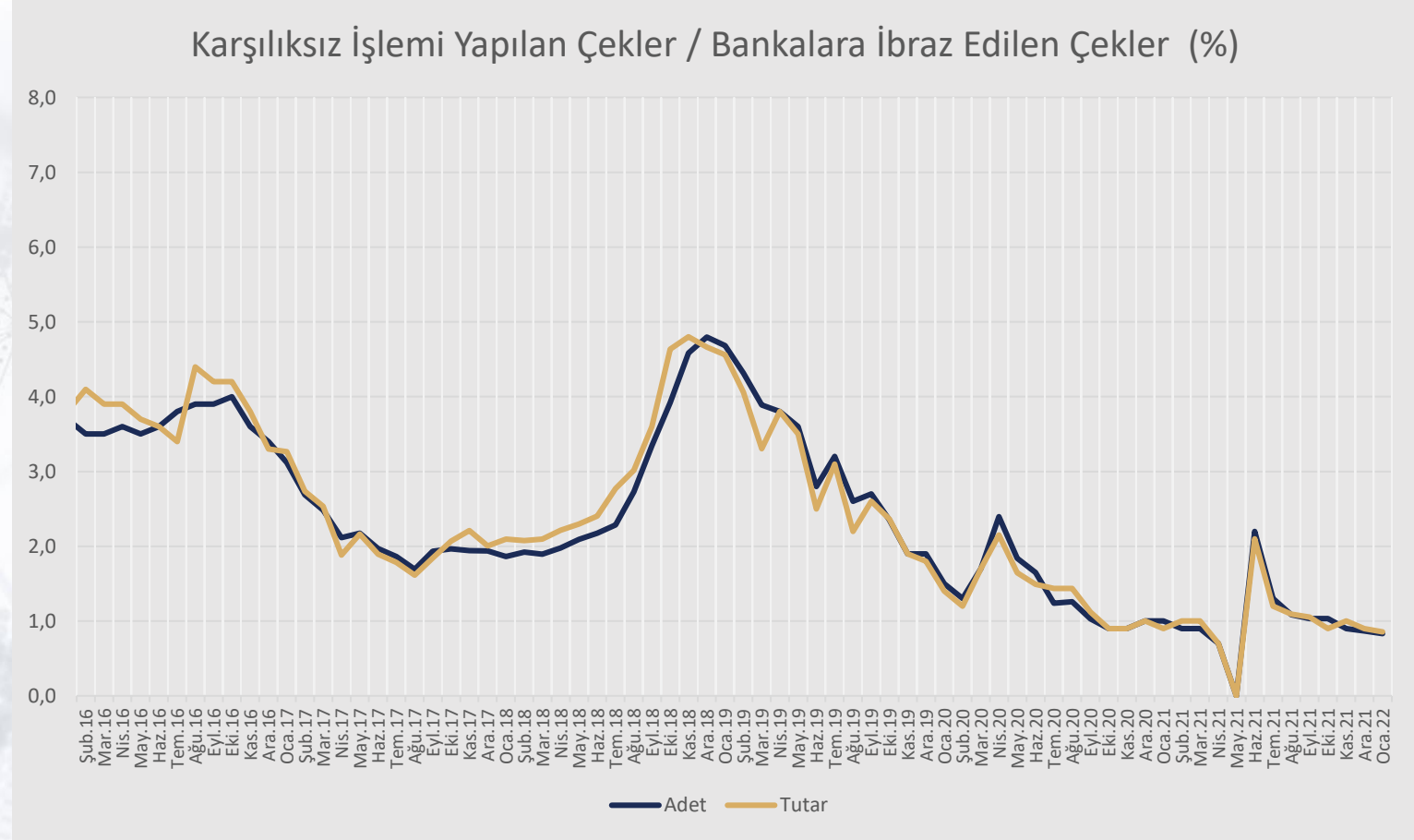

Kaynak: Markit Economics

Karşılıksız Çek Oranları

- 2022 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre “karşılıksız” işlemi yapılan çek adedinin bankalara ibraz edilen çekler içerisindeki oranında düşüş yaşanırken, “karşılıksız” işlemi yapılan çeklerin tutar olarak toplam içerisindeki oranında değişiklik yaşanmamıştır.

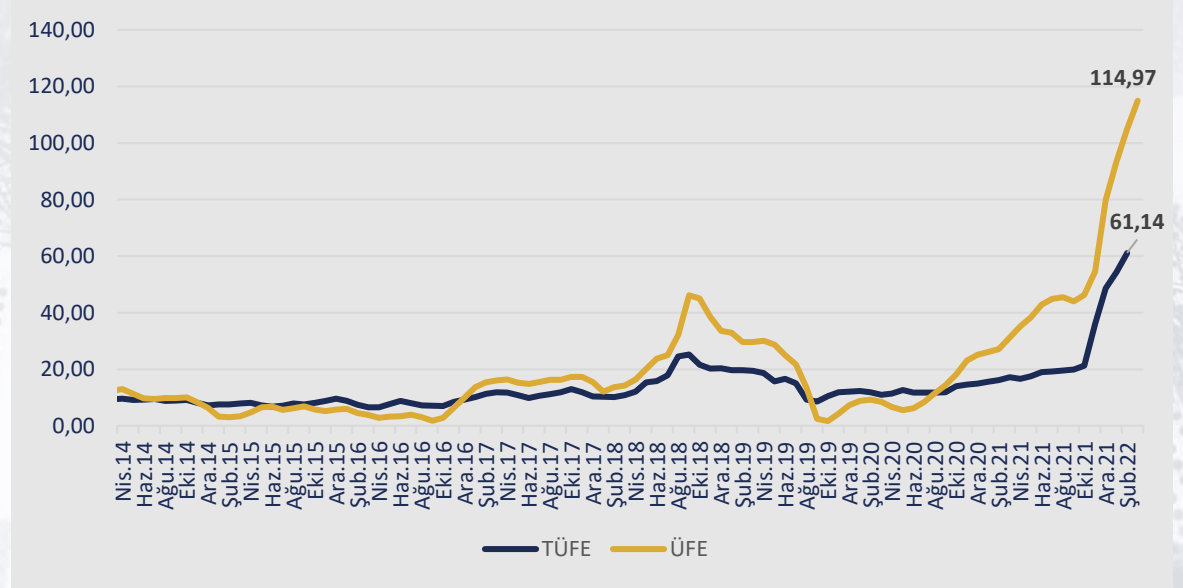

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

- 2022 yılı Mart ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, TÜFE'de %61,14 oranında, Yİ-ÜFE'de ise %114,97 oranında artış gerçekleşmiştir.

Enflasyondaki Gelişmeler*

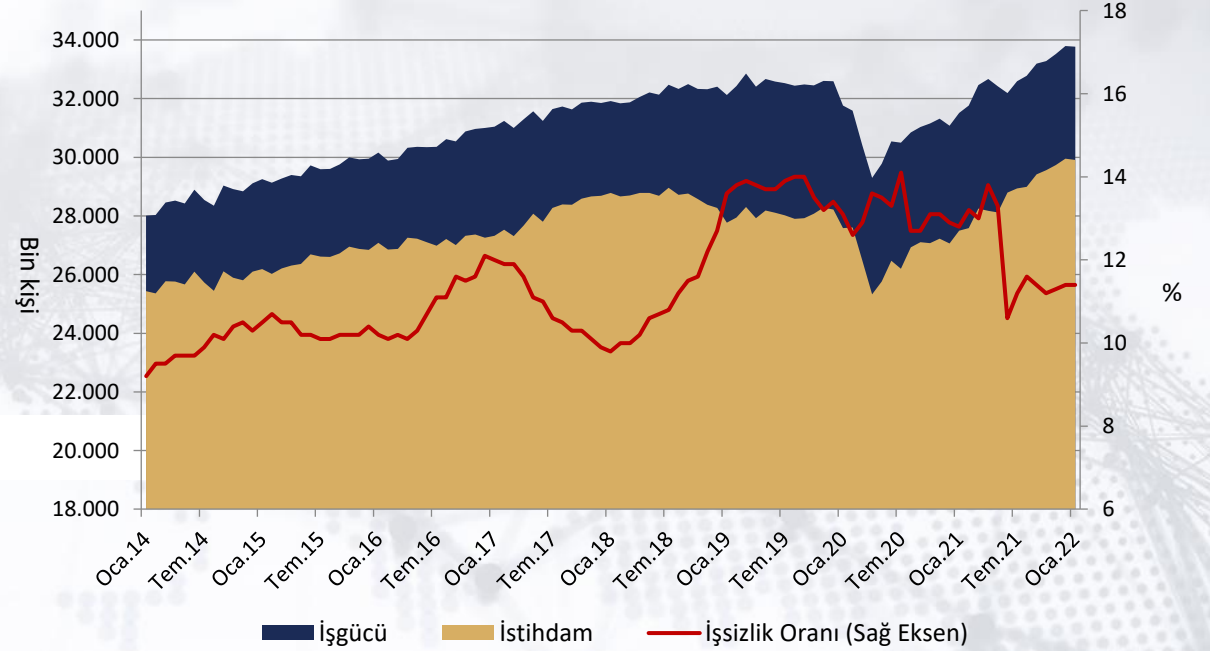
Kaynak: TÜİK

*Endeks (2003=100)

İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler

- 2022 yılı Ocak ayında mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı %11,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.
- Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı ABD'de %4,0 (Ocak), AB(27)'de %6,2 (Ocak), Avro Bölgesi'nde %6,8 (Ocak), Almanya'da %3,1, Fransa'da %7,0 ve İtalya'da %8,8 (Ocak) düzeyinde bulunmaktadır.

Kaynak: TÜİK

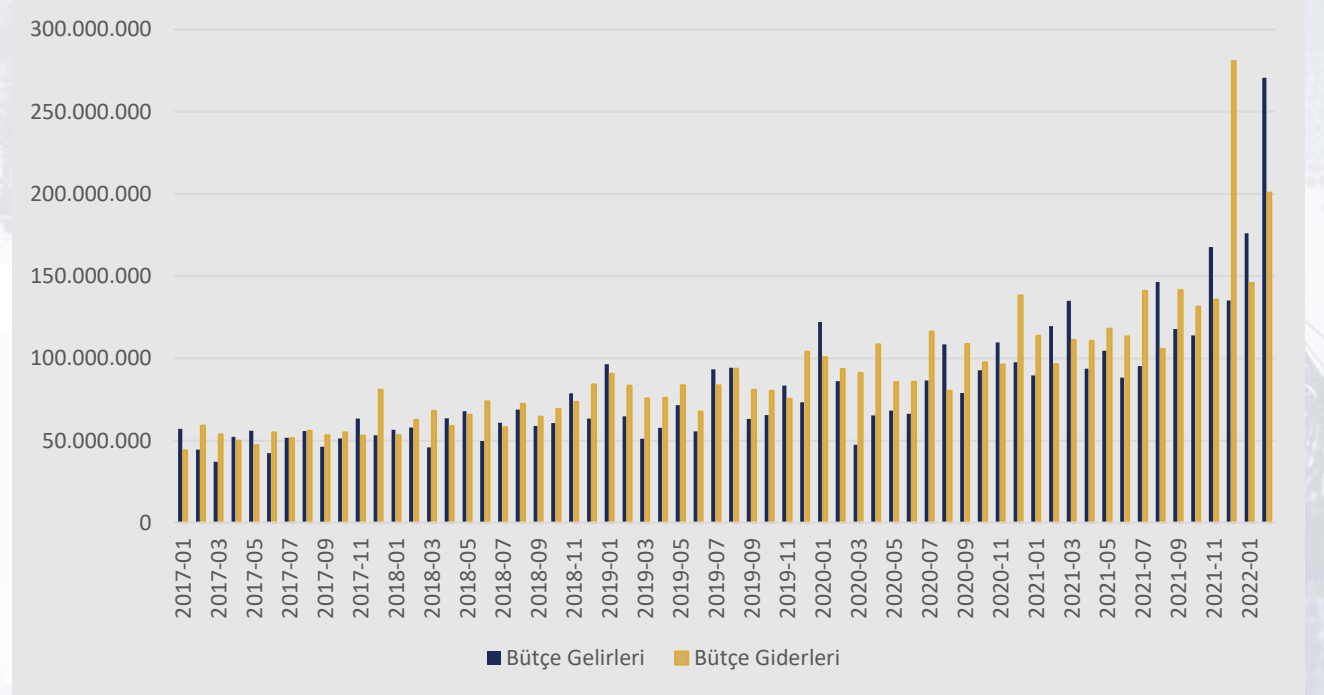
Not: Mevsimsel Düzeltmiş Veriler

- 2022 yılı Şubat ayında merkezi yönetim bütçe giderleri yaklaşık 200,8 milyar TL, bütçe gelirleri 270,6 milyar TL ve bütçe fazlası 69,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir

TL

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri

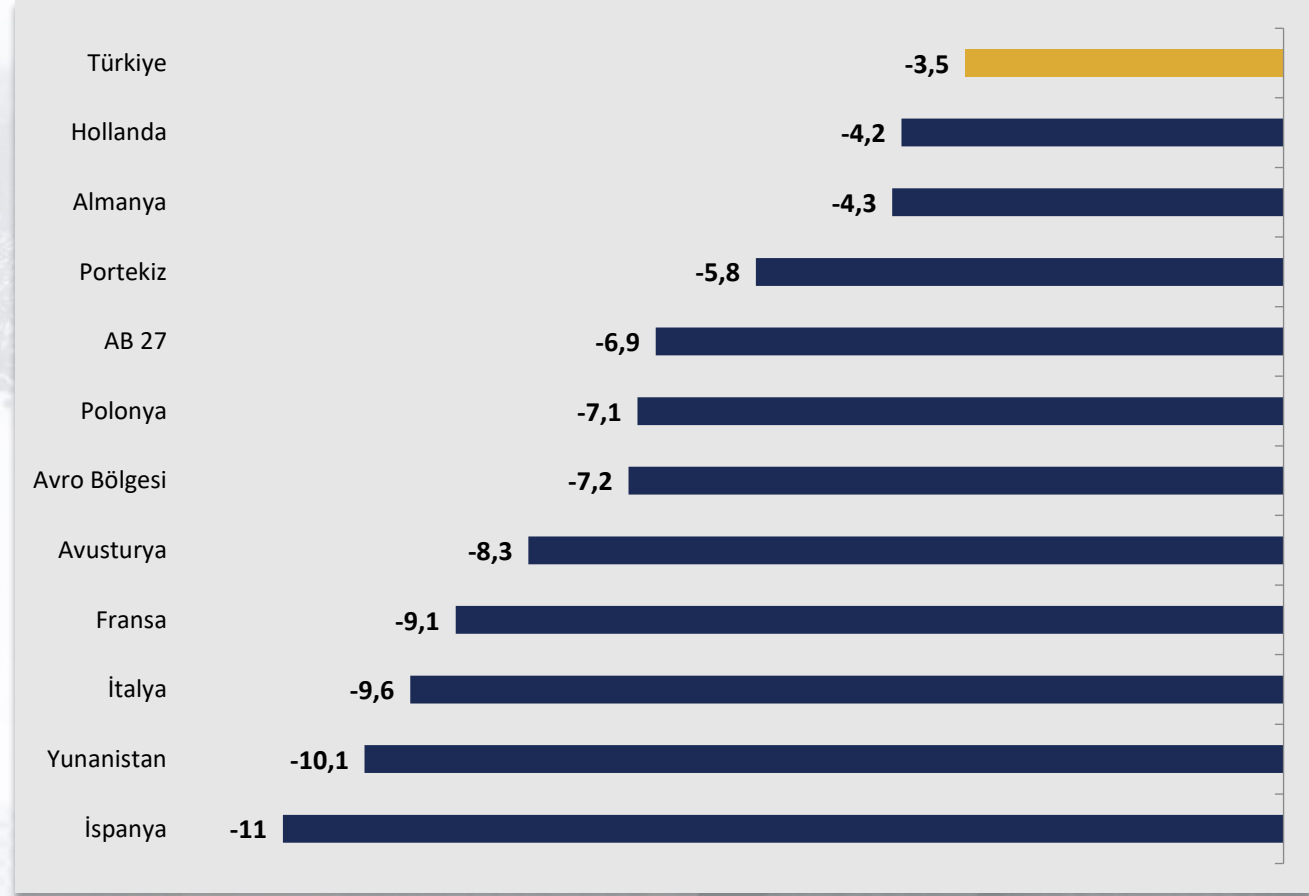

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

- Türkiye'nin Merkezi Yönetim Bütçe Açığının GSYH'ye oranı 2020 yılında -%3,5 ile AB ülkeleri ortalamasının altında gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise bu oran Türkiye için %2,7'ye gerilemiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Açığı / GSYH (%), 2020

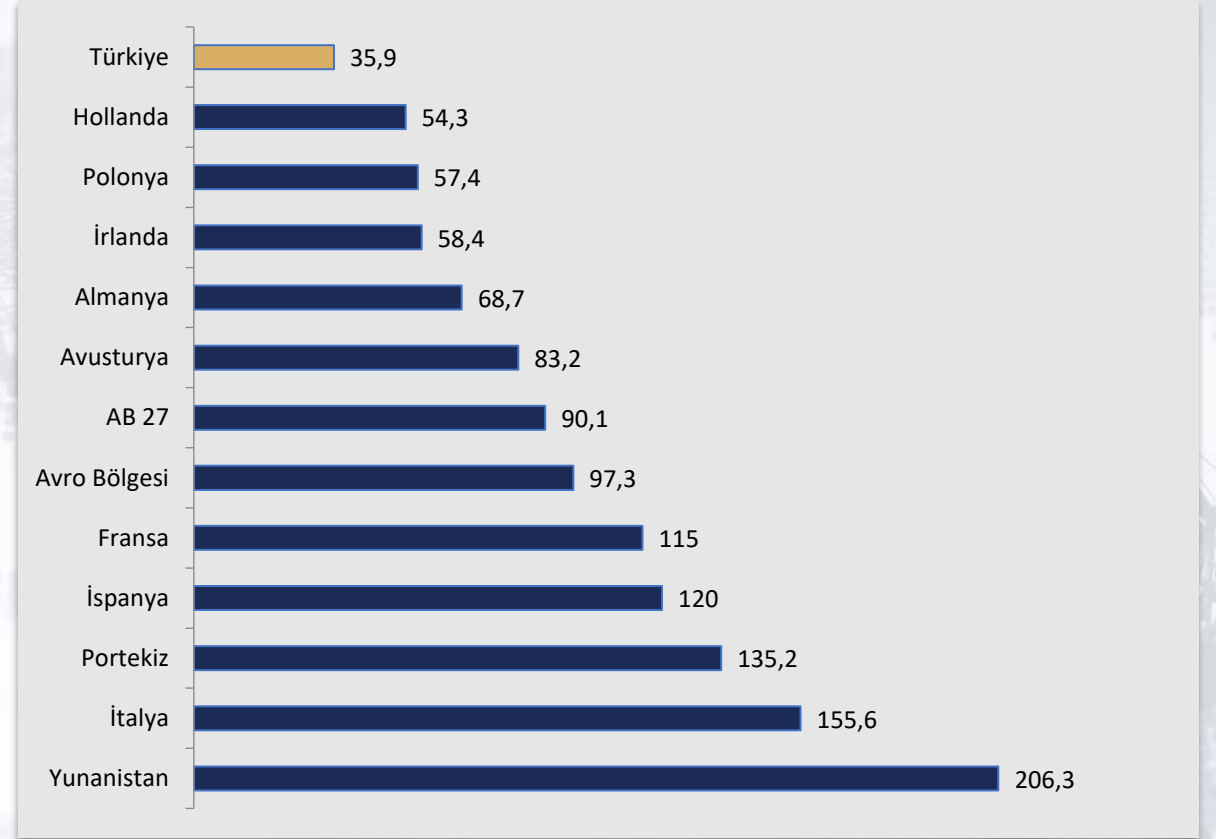

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

- Türkiye'nin AB tanımlı Genel Devlet Borç Stokunun GSYH'ya oranı 2020 yılında, Maastricht kriteri olan %60'ın oldukça altında, %35,9 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise bu oran Türkiye için %38,1 olarak gerçekleşmiştir.

AB Tanımlı Genel Devlet Borç Stoku / GSYH (%), 2020

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Eurostat.

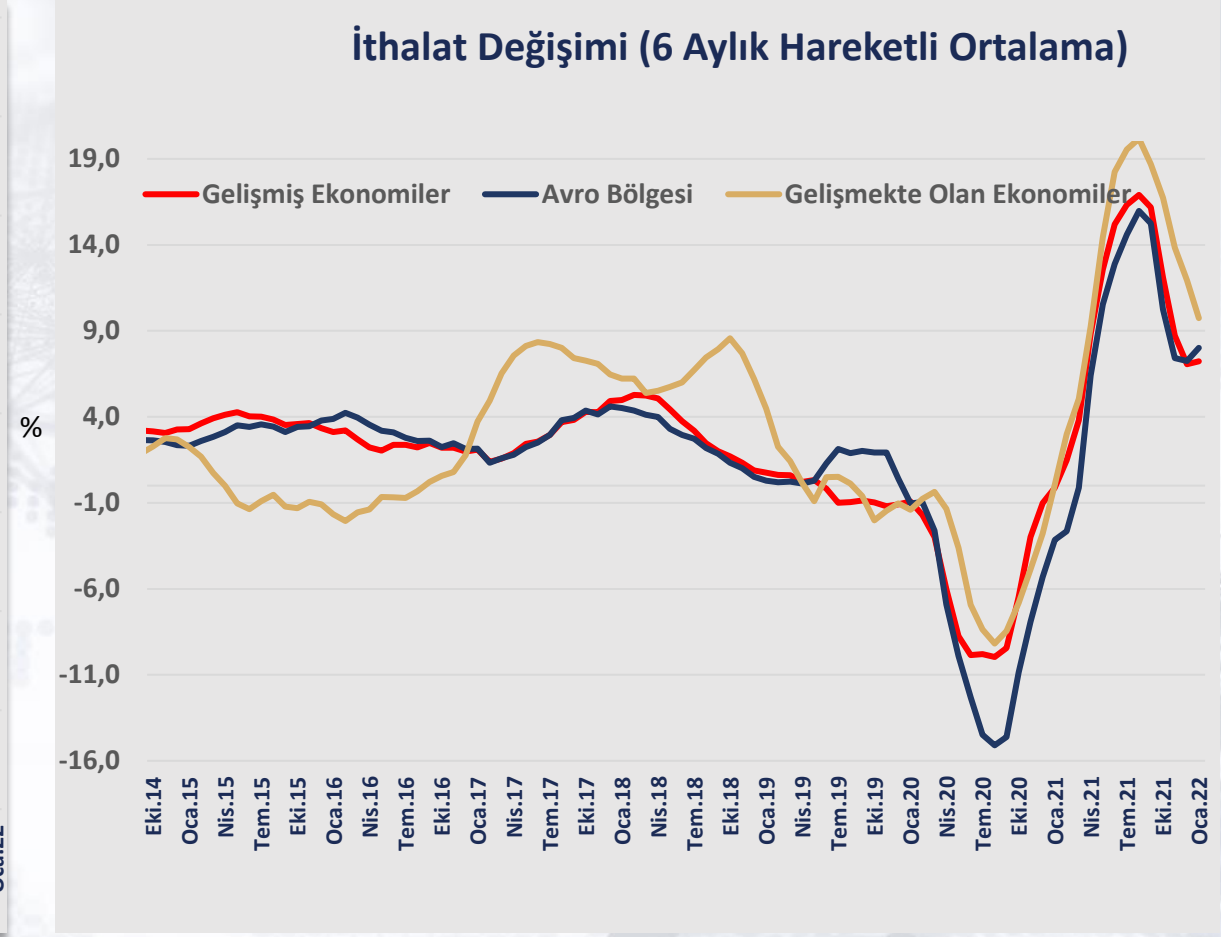
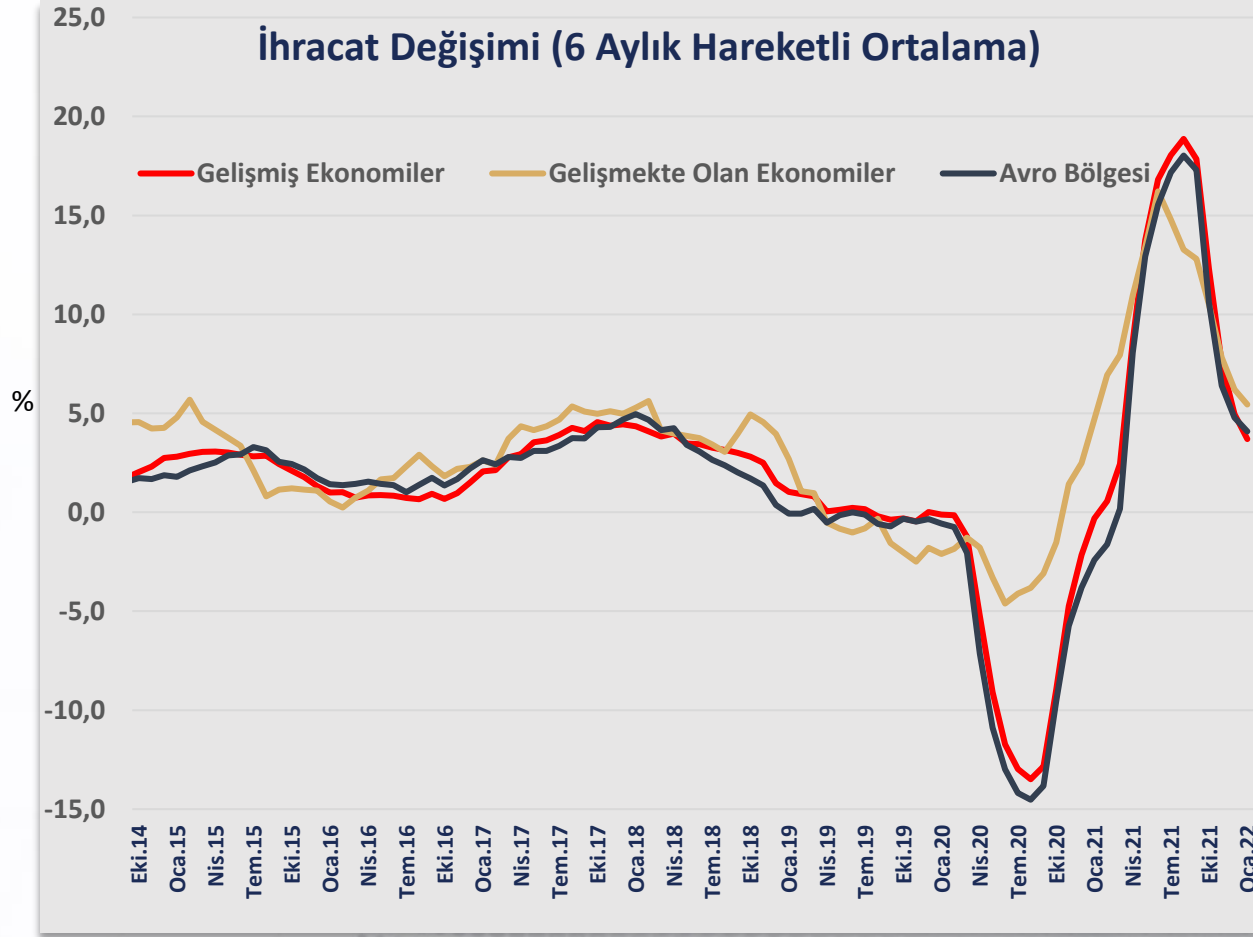
Ödemeler Dengesi

- 2022 yılı Ocak ayında cari işlemler açığı, bir önceki yılın Ocak ayına göre %300,5 oranında artarak 7.112 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle on iki aylık cari işlemler açığı 20.223 milyon ABD doları olmuştur.

Milyon Dolar	Ocak		
	2021	2022	Değişim (%)
I- CARI İŞLEMLER HESABI	-1.776	-7.112	300,5
A. DIŞ TİCARET DENGESİ	-1.908	-8.333	336,7
B. HİZMETLER DENGESİ	656	1.631	148,6
C. BİRİNCİL GELİR DENGESİ	-550	-360	-34,5
D. İKİNCİL GELİR DENGESİ	26	-50	-292,3
II- SERMAYE HESABI	-18	0	-100,0
III- FİNANS HESAPLARI	-685	-7.357	974,0
Doğrudan Yatırımlar	-225	-516	129,3
Net Varlık Edinimi	296	334	12,8
Net Yükümlülük Oluşumu	521	850	63,1
Sermaye	181	482	166,3
Yatırım	184	489	165,8
Tasfiye	3	7	133,3
Diğer Sermaye (Net)	66	21	-68,2
Gayrimenkul (Net)	274	347	26,6
Portföy Yatırımları	-5.056	766	-115,2
Diğer Yatırımlar	1.026	-6.665	-749,6
Rezerv Varlıklar	3.570	-942	-126,4
IV- NET HATA NOKSAN	1.109	-245	-122,1

Küresel Ticaret Endekslerindeki Gelişmeler *

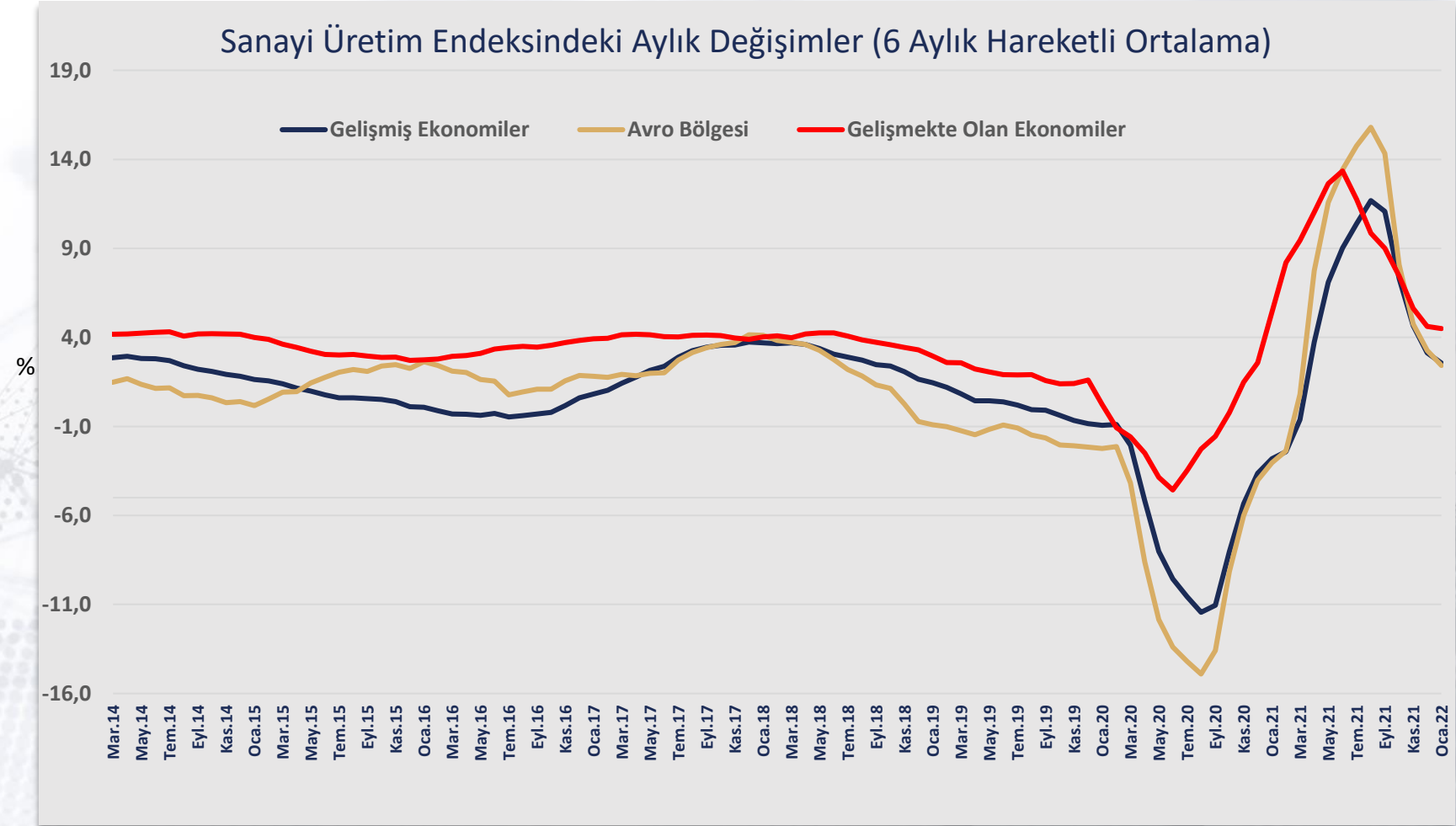
Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analizi Bürosu (CPB)

* Ticaret Endeksi (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

➤ 2022 yılı Ocak ayı itibarıyla dünya sanayi üretim hızındaki yavaşlama eğilimi devam etmektedir.

Küresel Sanayi Üretim Endekslerindeki Gelişmeler*

Kaynak: Hollanda Ekonomik Politika Analiz Bürosu(CPB)

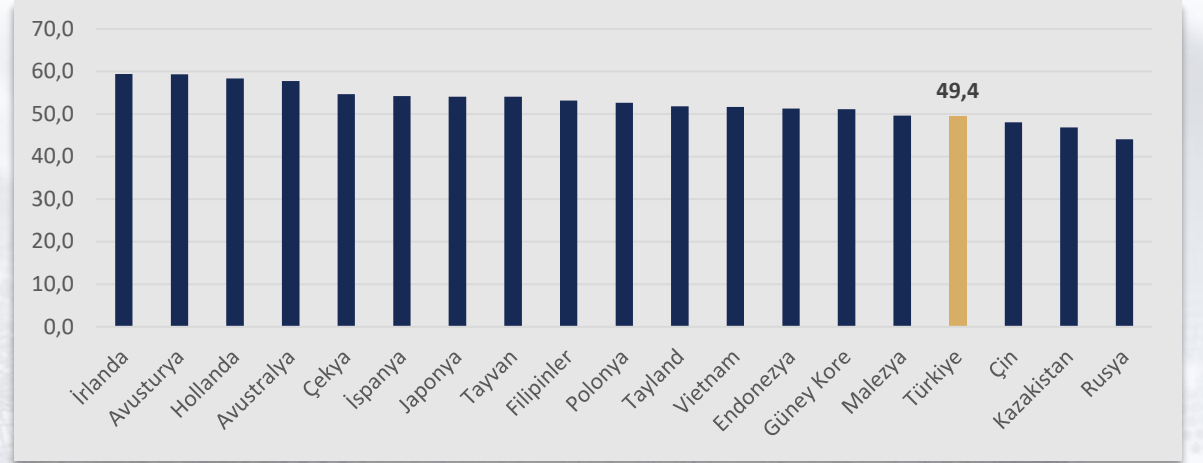
*Sanayi Üretim Endeksi, Yüzde Değişim (2010=100), mevsimsel arındırılmış veriler kullanılmakta ve artışlar yıllık olarak hesaplanmaktadır.

2022 Mart Ayında Türkiye'nin PMI Endeksi 49,4 ile eşik değerin altında gerçekleşmiştir.

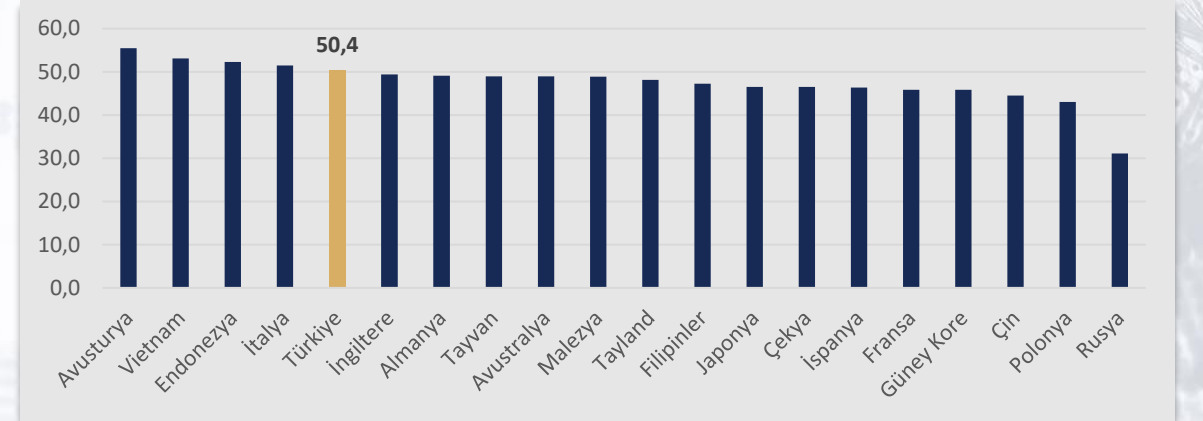
2022 Mart Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 50,4 ile eşik değerin üstünde gerçekleşmiştir.

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi* (PMI), Mart 2022

Kaynak: IHS Markit

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi*, Mart 2022

Kaynak: IHS Markit

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

B-MAKROEKONOMİK GÖRÜNÜM

2022-2024 Orta Vadeli Program Hedefleri

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	5.047	6.648	7.880	9.041	10.287
Kişi Başına Milli Gelir (\$)	8.597	9.489	9.947	10.703	11.465
GSYH Reel Büyümesi (%)	1,8	9,0	5,0	5,5	5,5
İşsizlik Oranı (%)	13,2	12,6	12,0	11,4	10,9
Seyahat Gelirleri (Milyar \$)	10,2	17,0	25,0	30,0	33,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-37,3	-21,0	-18,6	-13,5	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-5,2	-2,6	-2,2	-1,5	-1,0

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini, P: Program

- **2022-2024 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programda aşılama faaliyetlerinin hız kazanması ve sosyal hayat üzerindeki kısıtlamaların azaltılmasıyla salgın sonrası toparlanma sürecinde büyüme potansiyelinin artırılması, yüksek katma değerli üretimi önceleyen Türkiye ekonomisi için; nitelikli istihdam oluşturan, enflasyon ve cari açık yaratmayan, ağırlıklı olarak yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlarla finanse edilen, verimli alanlara yönlendirilmiş yatırımlara ve ihracata dayalı, yeşil dönüşümü dikkate alan dengeli, istikrarlı ve kapsayıcı bir büyüme yapısının tesis edilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.**

Mal Ticareti Hedefleri (OVP)

	2020	2021 (GT)	2022 (P)	2023 (P)	2024 (P)
İhracat (Milyar \$) (GTS)	169,6	211,0	230,9	242,0	255,0
İthalat (Milyar \$) (GTS)	219,5	258,0	282,7	294,0	309,0
Dış Ticaret Dengesi (GTS, Milyar Dolar)	-49,9	-47,0	-51,8	-52,0	-54,0
Dış Ticaret Hacmi (GTS)/GSYH (%)	54,3	58,6	60,4	58,0	56,3
İhracat/İthalat (%)	77,3	81,8	81,7	82,3	82,5

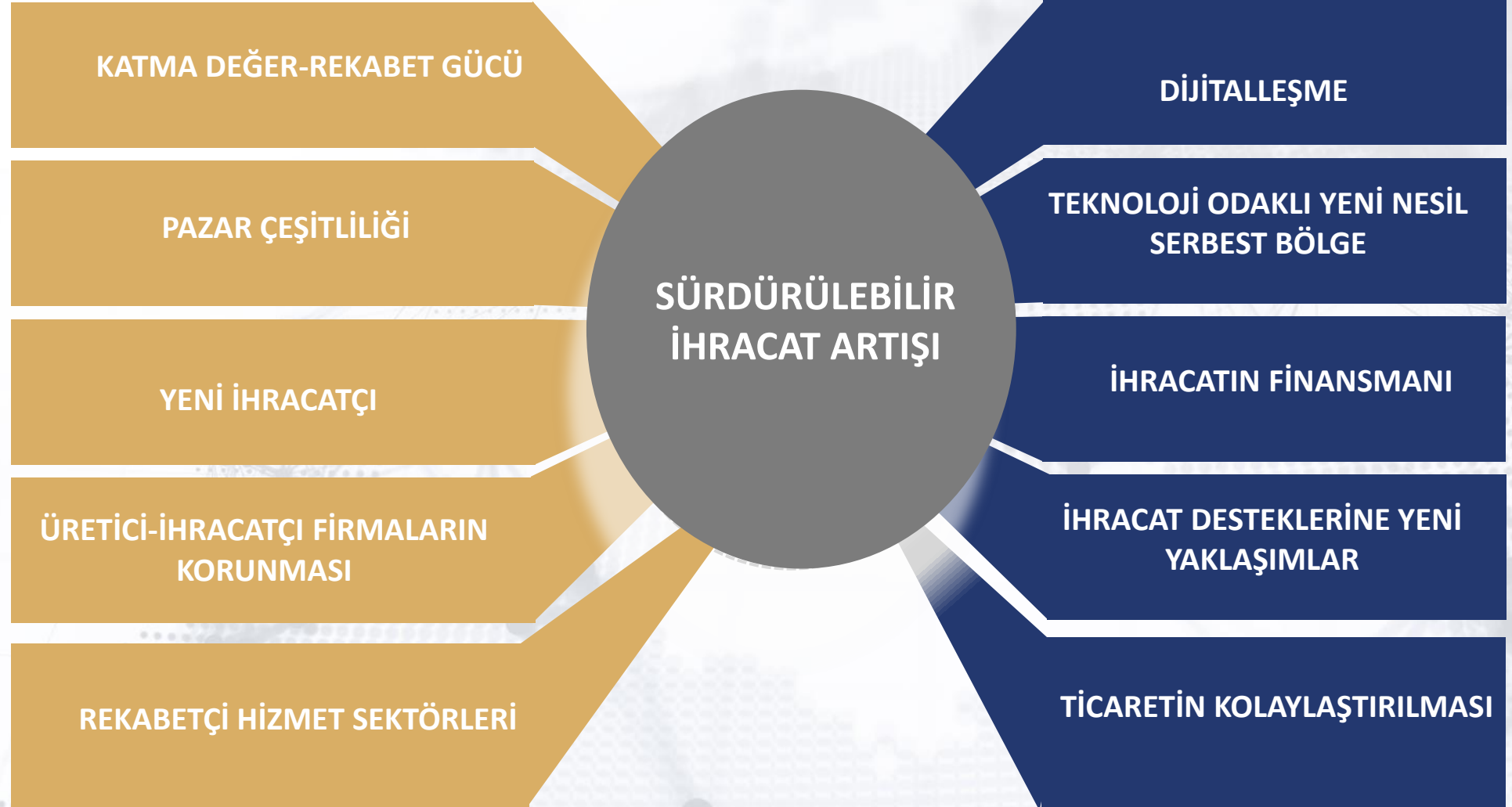
Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı

GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

İhracat Ana Planı Hedefleri

İhracat Ana Planı Politika Araçları

Dijitalleşme ve Ticaret Kolaylıkları	Ticaret Diplomasisi ve Yeni İhracatçılar	Teknoloji Odaklı Yeni Nesil Serbest Bölgeler	İhracatın Finansmanı (Eximbank Ürünleri)
<ul style="list-style-type: none">➤ Dijital Gümrükler➤ İhracatçılar İçin Kullanıcı Dostu Dijital Uygulamalar➤ Ticaret Diplomasisi Araçları➤ Ticaret Politikası Önlemleri	<ul style="list-style-type: none">➤ Ticaret Müşavirleri Ağı➤ Türkiye Kadın Girişimci Ağı➤ Melek Yatırımcı Ağı➤ Dış Ticaret Alanında Mesleki Eğitim	<ul style="list-style-type: none">➤ Finansman Desteği➤ Enerji Desteği➤ Kira Desteği➤ İstihdam Desteği	<ul style="list-style-type: none">➤ Uzun Vadeli Finansman➤ Kur riskine karşı yeni ürünler➤ Kadın ve Genç Girişimcilere Özel Kredi Programı➤ Mevsimsel Kredi Destek Programı

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri

Bazı Ülke-Ülke Gruplarına İlişkin Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Avro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	ÇHC	Japonya
IMF	2020	-3,1	-6,4	-3,4	-3,9	-2,7	-7,3	2,3	-4,5
	2021	5,9	5,2	5,6	4,7	4,5	9,0	8,1	1,6
	2022	4,4	3,9	4,0	0,3	2,8	9,0	4,8	3,3
OECD	2020	-3,4	-6,5	-3,4	-4,4	-3,0	-7,3	2,3	-4,6
	2021	5,6	5,2	5,6	5,0	4,3	9,4	8,1	1,8
	2022	4,5	4,3	3,7	1,4	2,7	8,1	5,1	3,4
Dünya Bankası	2020	-3,4	-6,4	-3,4	-3,9	-3,0	-7,3	2,2	-4,5
	2021	5,5	5,2	5,6	4,9	4,3	8,3	8,0	1,7
	2022	4,1	4,2	3,7	1,4	2,4	8,7	5,1	2,9

Kaynak:

IMF 2022 Ocak ayı Görünüm Raporu

OECD 2021 Aralık ayı Görünüm Raporu

Dünya Bankası 2022 Ocak ayı Görünüm Raporu

Dünya Ticaretine İlişkin Tahminler

DTÖ Küresel Mal Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

	2021	2022
Dünya Mal Ticaret Hacmi	10,8	4,7
<i>İhracat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	8,7	6,9
Güney Amerika	7,2	2,0
Avrupa	9,7	5,6
Asya	14,4	2,3
<i>İthalat Artışı</i>		
Kuzey Amerika	12,6	4,5
Güney Amerika	19,9	2,1
Avrupa	9,1	6,8
Asya	10,7	2,9

Kaynak: IMF (Ocak 2022), DTÖ (Ekim 2021)

IMF Küresel Mal ve Hizmet Ticareti Büyüme Tahminleri (%)

Reel Değişim (%)	2021	2022
Küresel Ticaret Hacmi	9,3	6,0
İhracat Hacmi		
-Gelişmiş Ülkeler	8,3	6,2
-Yükselen Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler	11,1	5,7

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

C-DİŐ TİCARETTE GELİŞMELER

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

1) MAL TİCARETİ

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

MAL TİCARETİ

➤ Türkiye'nin dünya mal ihracatındaki payı 2020 yılında %0,96 düzeyindedir.

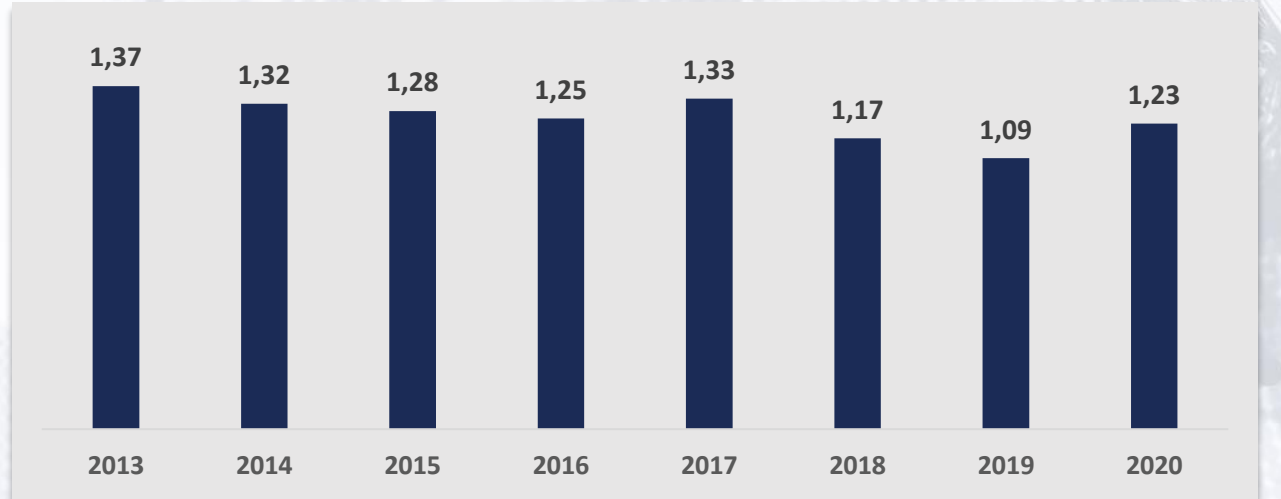
Türkiye'nin Küresel Mal İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin dünya mal ithalatındaki payı 2020 yılında %1,23 düzeyindedir.

Türkiye'nin Küresel Mal İthalatındaki Payı (%)

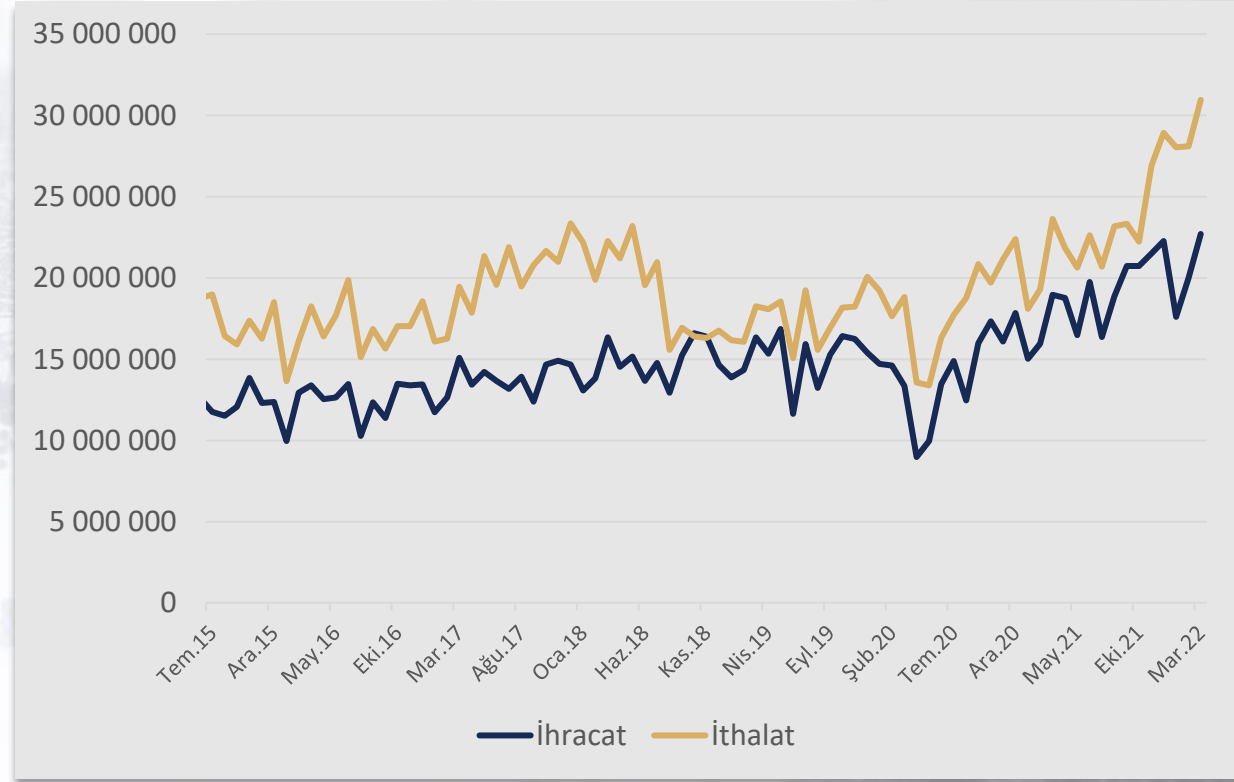

Kaynak: DTÖ

- 2022 Mart ayında, 2021 yılının aynı ayına göre genel ticaret sisteminde ihracat %19,8 oranında artış ile 22,7 milyar dolar olmuştur.
- İthalat ise %31,0 oranında artış ile 30,9 milyar dolar olmuştur. Dış ticaret açığı ise %76,7 oranında artışla 8,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İhracat ve İthalatın Aylık Gelişimi (Bin \$, GTS)

Kaynak: TÜİK, Ticaret Bakanlığı

Not: Grafikte Arındırılmamış Veriler Kullanılmıştır.

Dış Ticaretin Gelişimi

- 2022 yılı Şubat ayında ihracat %25,4 artışla 20 milyar dolar, ithalat ise %44,5 artış ile 27,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

(Bin \$)	2020	2021	Değişim (%) 2020/2021	2021 – ŞUBAT	2022 – ŞUBAT	Değişim (%) 2021/2022
İhracat	169.637.755	225.264.314	32,8	15.952.577	20.004.019	25,4
Enerji İhracatı*	4.715.214	8.516.413	80,6	551.645	787.217	42,7
Altın İhracatı	2.779.978	3.482.598	25,3	154.926	86.641	-44,1
İthalat	219.516.807	271.422.758	23,6	19.299.649	27.884.977	44,5
Enerji İthalatı*	28.925.037	50.691.655	75,3	2.754.573	7.763.705	181,8
Altın İthalatı	25.183.792	5.498.632	-78,2	1.023.011	431.936	-57,8
Dış Ticaret Hacmi	389.154.562	496.687.072	27,6	35.252.227	47.888.996	35,8
Dış Ticaret Dengesi	-49.879.052	-46.158.443	-7,5	-3.347.072	-7.880.958	135,5
Enerji Dışı Denge	-25.669.229	-3.983.202	-84,5	-1.144.145	-904.470	-20,9
İhracat / İthalat (%)	77	83	7,4	83	72	-13,2

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

* Enerji, 27. fasıla karşılık gelmektedir.

Dış Ticaret Endeksleri (2010=100)

	2019		2020		2022 Ocak	
	Endeks	%Değişim	Endeks	% Değişim	Endeks	% Değişim
İhracat Birim Değer Endeksi	95,6	-4,2	94,8	-0,8	105,9	6,5
İhracat Miktar Endeksi	125,3	6,5	118,4	-5,5	131,9	10,0
İthalat Birim Değer Endeksi	101,2	-4,3	96,3	-4,9	145,5	42,7
İthalat Miktar Endeksi	97,3	-5,0	106,7	9,6	107,5	8,1
Dış Ticaret Hadleri	94,5	0,1	98,5	4,2	72,8	-25,4

Kaynak: TÜİK

- Ocak 2022 döneminde ihracat miktar endeksi bir önceki yılın aynı dönemine göre %10,0 oranında artarken, ithalat miktar endeksi ise %8,1 oranında artmıştır.

GTS*'ye Göre Dış Ticaret Verileri

Tablo 1: Genel Ticaret Sistemine(GTS) Göre Dış Ticaret Verileri

	Mart			Ocak-Mart		
	2021	2022	Değişim(%)	2021	2022	Değişim(%)
İhracat	18.957	22.708	19,8	49.913	60.288	20,8
İthalat	23.622	30.948	31,0	60.987	86.681	42,1
Dış Ticaret Hacmi	42.579	53.656	26,0	110.900	146.969	32,5
Dış Ticaret Dengesi	-4.665	-8.240	76,7	-11.073	-26.393	138,4
İhr/İth.Karşılama Oranı(%)	80,3	73,4		81,8	69,6	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

*Genel Ticaret Sistemi'nde (GTS), Gümrük alanlarına ve serbest bölgelere giren ve çıkan mallar da dış ticaret verisinde yer almaktadır.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflaması (GTS)

İHRACAT

İhracat (Milyon \$)	Mart			Ocak-Mart		
	2021	2022	Değ. (%)	2021	2022	Değ. (%)
Yatırım malları	2.282	2.615	14,6	5.665	6.593	16,4
Ara mallar	9.246	12.233	32,3	24.493	31.632	29,1
Tüketim malları	7.311	7.761	6,2	19.492	21.676	11,2
Diğerleri	118	98	-17,1	264	387	46,6
TOPLAM	18.957	22.708	19,8	49.913	60.288	20,8

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İTHALAT

İthalat (Milyon \$)	Mart			Ocak-Mart		
	2021	2022	Değ. (%)	2021	2022	Değ. (%)
Yatırım malları	3.470	3.252	-6,3	8.637	8.735	1,1
Ara mallar	17.677	25.329	43,3	45.948	71.786	56,2
Tüketim malları	2.441	2.355	-3,5	6.305	6.124	-2,9
Diğerleri	35	13	-62,0	97	37	-62,2
TOPLAM	23.622	30.948	31,0	60.987	86.681	42,1

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Başlıca İhraç Ürünleri (GTS)

FASIL	İHRACAT (MİLYON DOLAR) FASIL ADI	Mart			Ocak - Mart		
		2021	2022	% Değişim	2021	2022	% Değişim
87	Motorlu kara taşıtları	2.490,0	2.256,0	-9,4	6.564,0	6.345,0	-3,3
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	1.819,3	1.998,9	9,9	4.947,7	5.342,9	8,0
72	Demir ve çelik	1.145,4	1.694,7	48,0	2.760,1	4.156,4	50,6
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	560,7	1.323,3	136,0	1.617,7	2.868,3	77,3
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.040,1	1.164,1	11,9	2.714,2	3.081,9	13,5
39	Plastikler ve mamulleri	812,0	1.051,5	29,5	2.091,5	2.804,6	34,1
61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	829,7	992,6	19,6	2.330,1	2.731,3	17,2
73	Demir veya çelikten eşya	717,8	976,7	36,1	1.808,9	2.550,5	41,0
62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	651,2	846,0	29,9	1.830,9	2.181,8	19,2
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	1.021,3	753,9	-26,2	2.565,3	2.305,4	-10,1

Kaynak: TÜİK

Başlıca İthal Ürünleri (GTS)

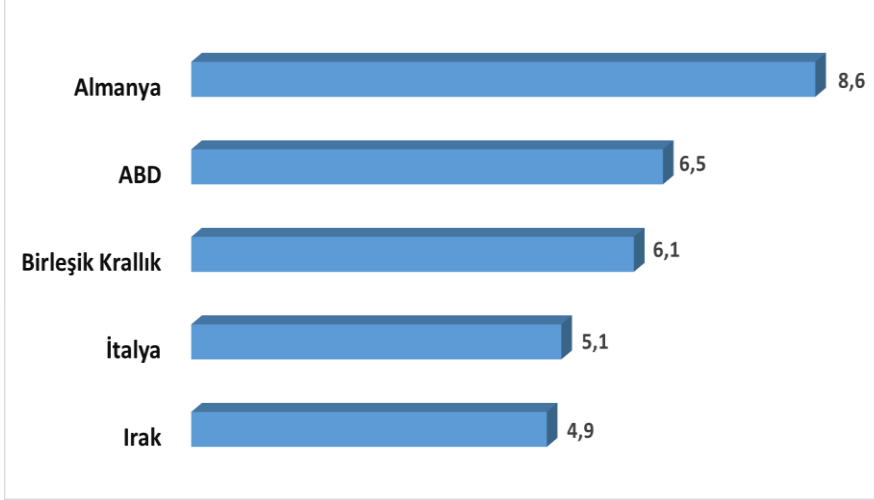
FASIL	İTHALAT (MİLYON DOLAR) FASIL ADI	Mart			Ocak - Mart		
		2021	2022	% Değişim	2021	2022	% Değişim
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar	3.303	8.440	155,6	8.682	25.027	188,3
84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler	3.001	2.875	-4,2	7.338	7.710	5,1
72	Demir ve çelik	2.244	2.586	15,2	5.733	7.940	38,5
39	Plastikler ve mamulleri	1.619	1.933	19,4	3.938	5.341	35,6
85	Elektrikli makina ve cihazlar	1.922	1.832	-4,7	5.101	4.814	-5,6
87	Motorlu kara taşıtları	1.683	1.358	-19,3	4.250	3.534	-16,8
71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar	875	1.334	52,5	3.483	2.680	-23,1
29	Organik kimyasal ürünler	796	1.133	42,3	1.966	3.098	57,5
76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	465	777	67,3	1.061	2.274	114,3
74	Bakır ve bakırdan eşya	447	503	12,6	1.145	1.233	7,7

Kaynak: TÜİK

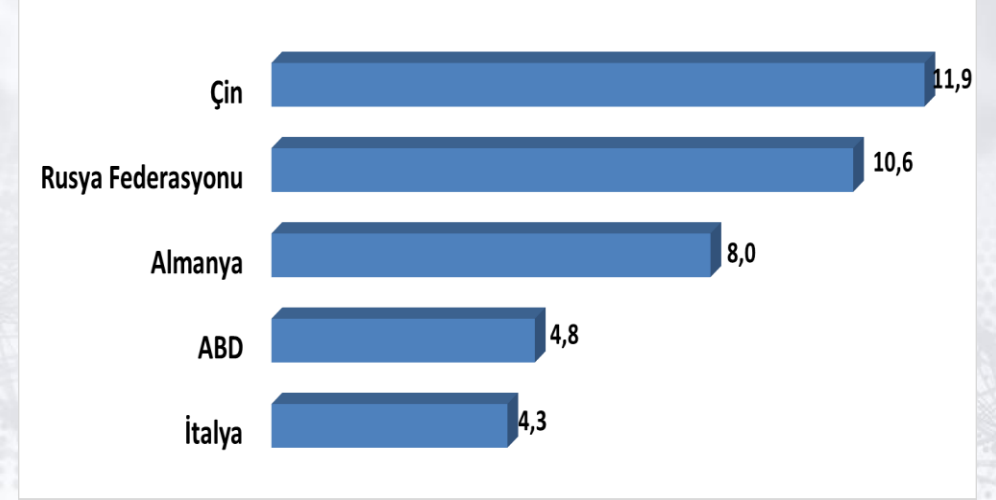

İhracat ve İthalatta İlk Beş Ülke (GTS)

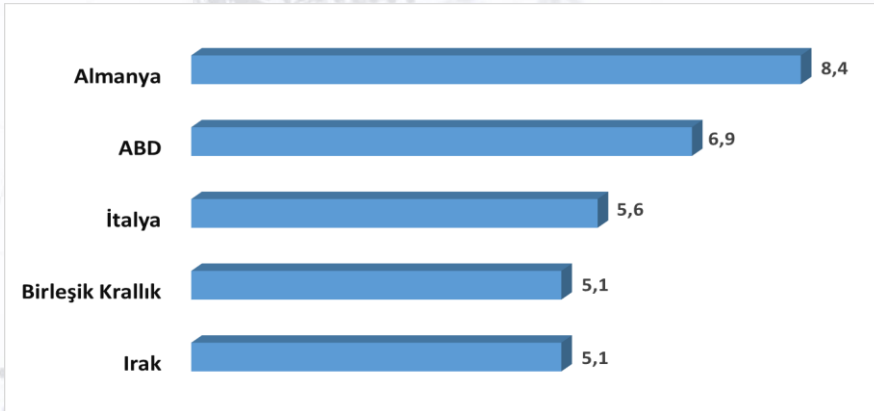
2021 yılı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

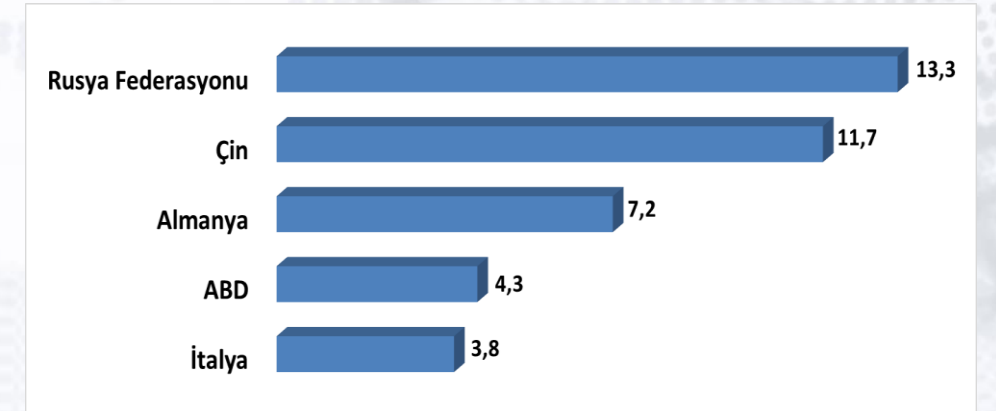
2021 yılı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2022 Mart Ayı İhracatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

2022 Mart Ayı İthalatımızda İlk 5 Ülke (% Pay)

İhracatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Mart				Ocak-Mart			
			2021	2022	Pay %	Değişim	2021	2022	Pay %	Değişim
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları								
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	7.856	9.975	43,9	27,0	21.158	25.701	42,6	21,5
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	2.513	2.434	10,7	-3,2	6.429	7.292	12,1	13,4
2	Afrika	Diğer Afrika	608	823	3,6	35,3	1.621	2.279	3,8	40,6
		Kuzey Afrika	1.194	1.504	6,6	25,9	3.051	4.035	6,7	32,2
3	Amerika	Güney Amerika	341	309	1,4	-9,4	792	757	1,3	-4,5
		Kuzey Amerika	1.330	1.785	7,9	34,3	3.327	4.586	7,6	37,8
		Orta Amerika ve Karayipler	172	187	0,8	8,6	438	614	1,0	40,2
4	Asya	Diğer Asya	1.375	1.587	7,0	15,4	3.778	4.182	6,9	10,7
		Yakın ve Orta Doğu	3.458	3.975	17,5	14,9	8.991	10.482	17,4	16,6
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	93	107	0,5	15,4	261	271	0,4	3,8
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	18	23	0,1	28,5	67	91	0,2	36,6
Toplam			18.957	22.708	100,0	19,8	49.913	60.288	100,0	20,8

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

İthalatın Bölgesel Dağılımı

Milyon Dolar			Mart				Ocak-Mart			
			2021	2022	Pay %	Değişim (%)	2021	2022	Pay %	Değişim (%)
Sıra	Ana Ülke Grupları	Ülke Grupları								
1	Avrupa	Avrupa Birliği 27	8.262	8.270	26,7	0,1	20.866	22.125	25,5	6,0
		Diğer Avrupa (AB Hariç)	4.338	5.377	17,4	23,9	10.467	16.860	19,5	61,1
2	Afrika	Diğer Afrika	248	491	1,6	98,2	787	1.043	1,2	32,6
		Kuzey Afrika	429	553	1,8	29,0	1.103	1.406	1,6	27,4
3	Amerika	Güney Amerika	514	919	3,0	78,7	1.313	2.299	2,7	75,1
		Kuzey Amerika	1.149	1.370	4,4	19,2	2.859	3.992	4,6	39,6
		Orta Amerika ve Karayipler	104	86	0,3	-17,7	267	252	0,3	-5,7
4	Asya	Diğer Asya	5.663	7.472	24,1	31,9	14.626	20.592	23,8	40,8
		Yakın ve Orta Doğu	1.182	2.389	7,7	102,1	4.279	5.510	6,4	28,8
5	Avustralya & Yeni Zelanda	Avustralya ve Yeni Zelanda	80	219	0,7	174,1	235	515	0,6	119,2
6	Diğerleri	Diğer Ülke ve Bölgeler	1.652	3.802	12,3	130,2	4.185	12.088	13,9	188,9
Toplam			23.622	30.948	100,0	31,0	60.987	86.681	100,0	42,1

2) HİZMETLER TİCARETİ

Hizmetler Sektörüne İlişkin Hedefler

2023 Hedeflerimiz kapsamında hizmetler sektöründe;

- Ülkemizin dünya hizmet ticaretinden aldığı payın artırılması
- Hizmetler sektörü toplam ihracatının 150 milyar dolara çıkarılması
- Sağlık turizminde 20 Milyar Dolar, film-dizi sektöründe 1 Milyar Dolar, eğitim sektöründe 2 Milyar Dolar, bilişim sektöründe ise 10 Milyar Dolar tutarında ihracat rakamına ulaşılması

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile desteklenen sektörler;

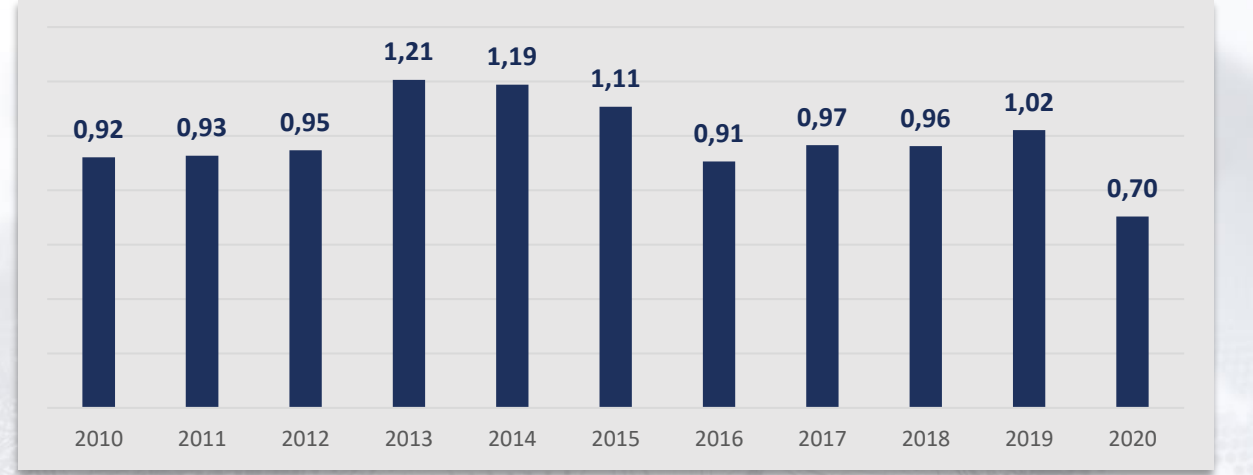
- Sağlık Turizmi, Bilişim, Eğitim, Film ve Yönetim Danışmanlığı

2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile sağlanan destekler;

- Ürün-hizmet tescil desteği
- Marka yurtdışı tescil ve korunma desteği
- Rapor ve Yurtdışı Şirket Alımına Yönelik Danışmanlık desteği
- Belgelendirme desteği
- Reklam, tanıtım ve pazarlama desteği
- Danışmanlık desteği
- Acenta komisyon desteği
- Tercümanlık desteği
- Hasta yol desteği
- Bilgisayar oyunu-mobil uygulama pazara giriş desteği
- Film reklam desteği/film yurtdışı pazarlama desteği

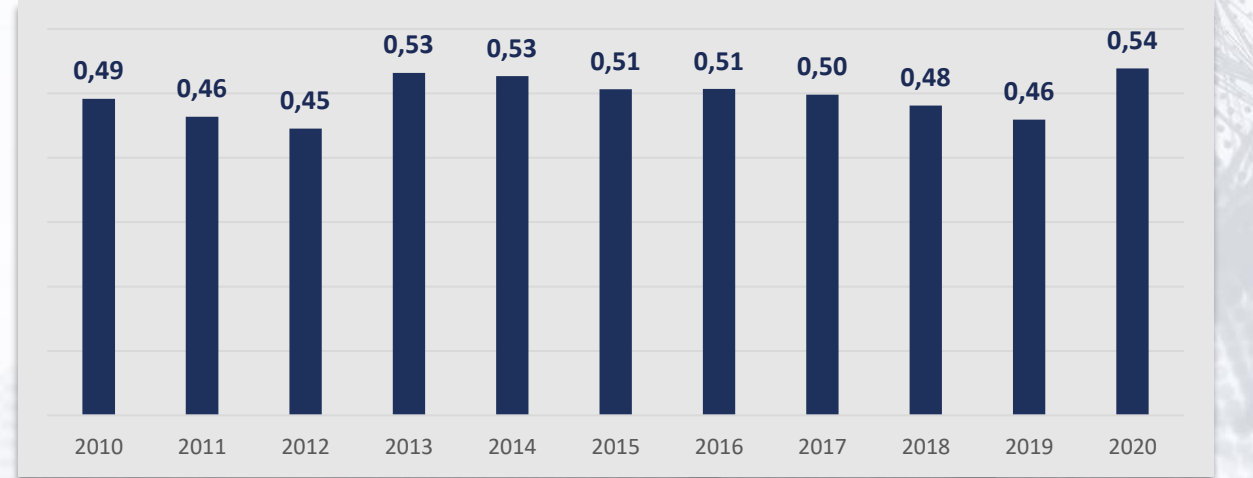

Türkiye'nin Küresel Hizmet İhracatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

Türkiye'nin Küresel Hizmet İthalatındaki Payı (%)

Kaynak: DTÖ

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ihracatındaki payı %0,7 düzeyindedir.

➤ Türkiye'nin 2020 yılı küresel hizmet ithalatındaki payı %0,54 düzeyindedir.

Ödemeler Dengesi-Hizmet Kalemleri

Milyon Dolar	Ocak		
	2021	2022	Değişim(%)
Hizmetler Geliri	2.792	4.760	70,5
Taşımacılık Geliri	1.311	2.061	57,2
Seyahat Geliri	662	1.692	155,6
İnşaat Geliri	19	38	100,0
Sigorta ve Emeklilik	274	307	12,0
Finansal Hizmetler Geliri	63	75	19,0
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Geliri	13	20	53,8
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Geliri	153	192	25,5
Diğer İş Hizmetleri Geliri	169	195	15,4
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Geliri	21	49	133,3
Resmi Hizmetler Geliri	18	22	22,2
Milyon Dolar	Ocak		
	2021	2022	Değişim(%)
Hizmetler Gideri	2.136	3.129	46,5
Taşımacılık Gideri	765	1.439	88,1
Seyahat Gideri	59	198	235,6
İnşaat Gideri	2	3	50,0
Sigorta ve Emeklilik Gideri	375	301	-19,7
Finansal Hizmetler Gideri	74	127	71,6
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Gideri	174	230	32,2
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri Gideri	209	197	-5,7
Diğer İş Hizmetleri Gideri	350	466	33,1
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri Gideri	25	31	24,0
Resmi Hizmetler Gideri	60	70	16,7

Yurt Dışında Müteahhitlik Hizmetleri

Yıl	Proje Sayısı	Ülke Sayısı	Proje Bedeli (\$)	Kümülatif Proje Bedeli (\$)	Ort. Proje Bedeli (\$)
1971-2002	2426	48	49.750.177.407	49.750.177.407	20.507.081
2003	339	35	6.397.601.656	56.147.779.063	18.871.981
2004	477	36	8.630.027.566	64.777.806.629	18.092.301
2005	452	33	12.918.426.923	77.696.233.553	28.580.591
2006	577	35	22.410.201.125	100.106.434.677	38.839.170
2007	617	45	25.826.885.662	125.933.320.339	41.858.810
2008	667	39	24.685.207.075	150.618.527.415	37.009.306
2009	508	45	20.210.153.992	170.828.681.407	39.783.768
2010	634	50	23.922.947.628	194.751.629.034	37.733.356
2011	561	51	24.432.626.988	219.184.256.022	43.551.920
2012	549	49	31.649.824.190	250.834.080.212	57.649.953
2013	438	50	31.246.854.830	282.080.935.042	71.339.851
2014	360	54	26.650.861.975	308.731.797.017	74.030.172
2015	287	57	23.830.656.516	332.562.453.533	83.033.646
2016	222	56	15.095.810.897	347.658.264.430	67.999.148
2017	333	52	17.658.769.990	365.317.034.420	53.029.339
2018	377	53	22.718.599.311	388.035.633.732	60.261.537
2019	535	45	19.366.115.065	407.401.748.796	36.198.346
2020	358	36	15.860.756.903	423.262.505.699	44.303.790
2021	420	71	30.687.193.973	453.949.699.672	73.064.748
2022*	74	15	3.075.178.266	457.024.877.939	41.556.463

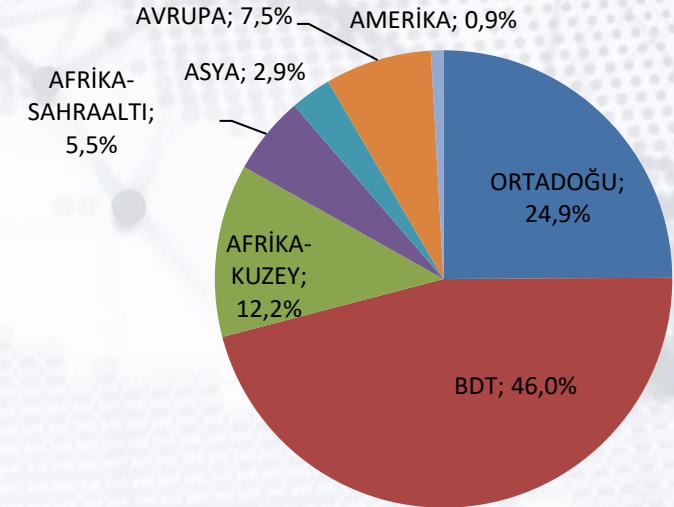
*Mart

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

- Dünyanın en büyük 250 müteahhitlik şirketi listesinde 2020 yılında 40 Türk firması vardır.
- Türkiye, bu bakımdan Çin ve ABD'den sonra 3. sırada yer almaktadır.

Sektörün ekonomiye katkıları: Döviz girdisi, ihracata katkı, istihdama katkı, teknoloji transferi, makina parkına etki, dışa açılma sürecine etki.

Müteahhitlik Hizmetlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı
(2022 Mart ayı itibarıyla)

T.C. TİCARET
BAKANLIğI

D-YATIRIM ORTAMI

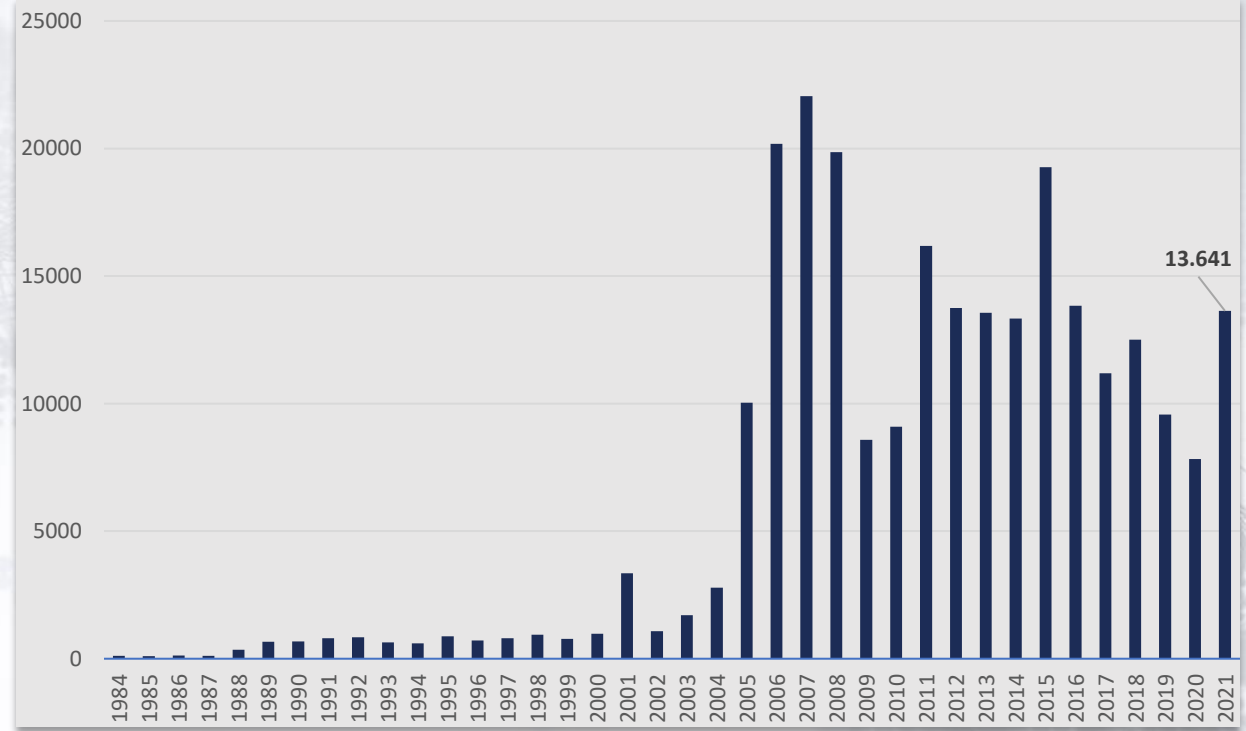
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları

1. ABD
2. Almanya
3. Arnavutluk
4. Avusturya
5. Avustralya
6. Azerbaycan
7. BAE
8. Bahreyn
9. Bangladeş
10. Belçika
11. Beyaz Rusya
12. Bosna Hersek
13. Brezilya
14. Bulgaristan
15. Cezayir
16. Çek Cumhuriyeti
17. Çin Halk Cumhuriyeti
18. Danimarka
19. Endonezya
20. Estonya
21. Etiyopya
22. Fas
23. Filipinler
24. Finlandiya
25. Fransa
26. Güney Afrika
27. Güney Kore
28. Gürcistan
29. Hindistan
30. Hırvatistan
31. Hollanda
32. İngiltere
33. İran
34. İrlanda
35. İspanya
36. İsrail
37. İsveç
38. İsviçre
39. İtalya
40. Japonya
41. Katar
42. Kazakistan
43. Kırgızistan
44. Kuveyt
45. K.K.T.C.
46. Kanada
47. Kosova
48. Letonya
49. Litvanya
50. Lübnan
51. Lüksemburg
52. Macaristan
53. Makedonya
54. Malezya
55. Mısır
56. Moğolistan
57. Moldova
58. Malta
59. Meksika
60. Norveç
61. Özbekistan
62. Pakistan
63. Polonya
64. Portekiz
65. Romanya
66. Rusya
67. S. Arabistan
68. Sırbistan-Karadağ
69. Singapur
70. Slovakya
71. Slovenya
72. Suriye
73. Sudan
74. Tacikistan
75. Tayland
76. Tunus
77. Türkmenistan
78. Ukrayna
79. Umman
80. Ürdün
81. Vietnam
82. Yeni Zelanda
83. Yunanistan
84. Yemen
85. Gambiya

- 1984-2002 döneminde 14,6 milyar ABD doları olan doğrudan yabancı yatırım tutarı, 2003-2021 döneminde kümülatif olarak 239 milyar dolara ulaşmıştır.
- Doğrudan yabancı yatırımlarda 2021 yılı Ocak ayında 521 milyon dolar giriş yaşanırken 2022 yılı Ocak ayında 850 milyon dolar giriş yaşanmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

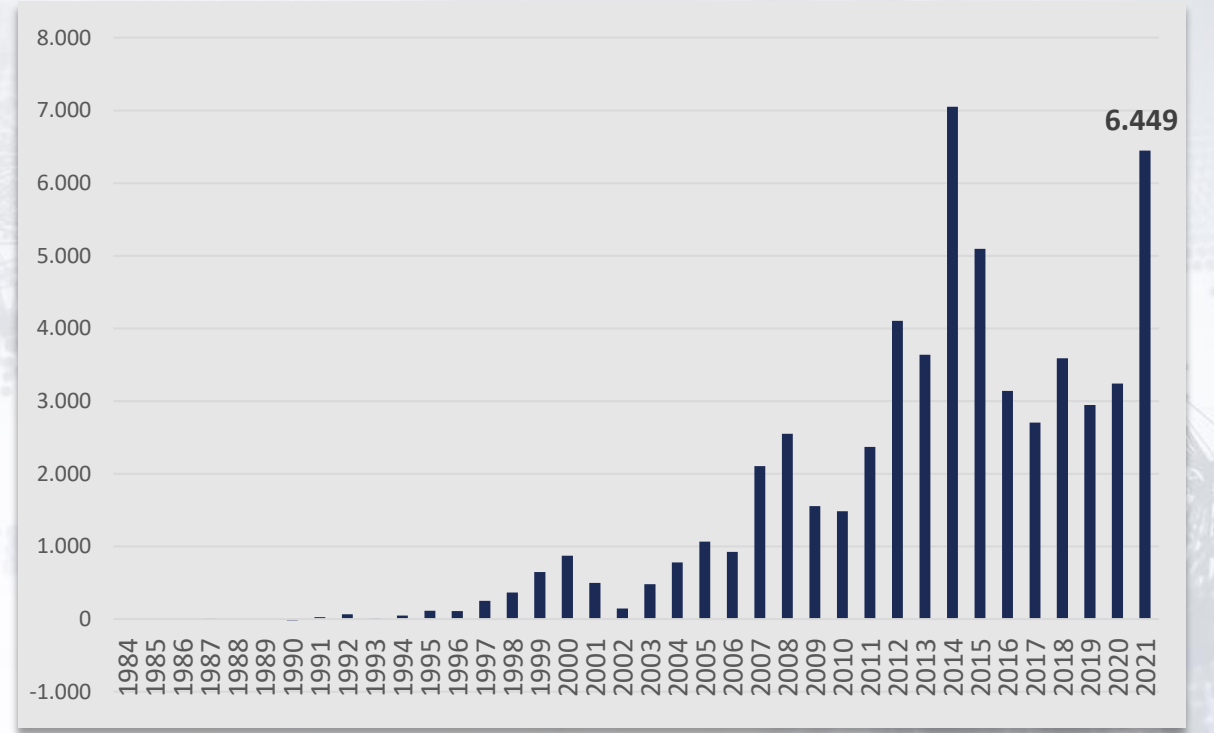

Kaynak: TCMB

- Türk yatırımcıların yurtdışında gerçekleştirdiği doğrudan yatırımların toplamı, 2003'ten 2021 yılına kadar kümülatif olarak 55,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.
- 2022 yılı Ocak ayında yurt dışına doğrudan yatırımlar bir önceki yılın aynı ayına göre %12,8 oranında artış ile 334 milyon dolar olmuştur.

Yurt Dışına Doğrudan Yatırımlar (Milyon ABD Doları)

Kaynak: TCMB

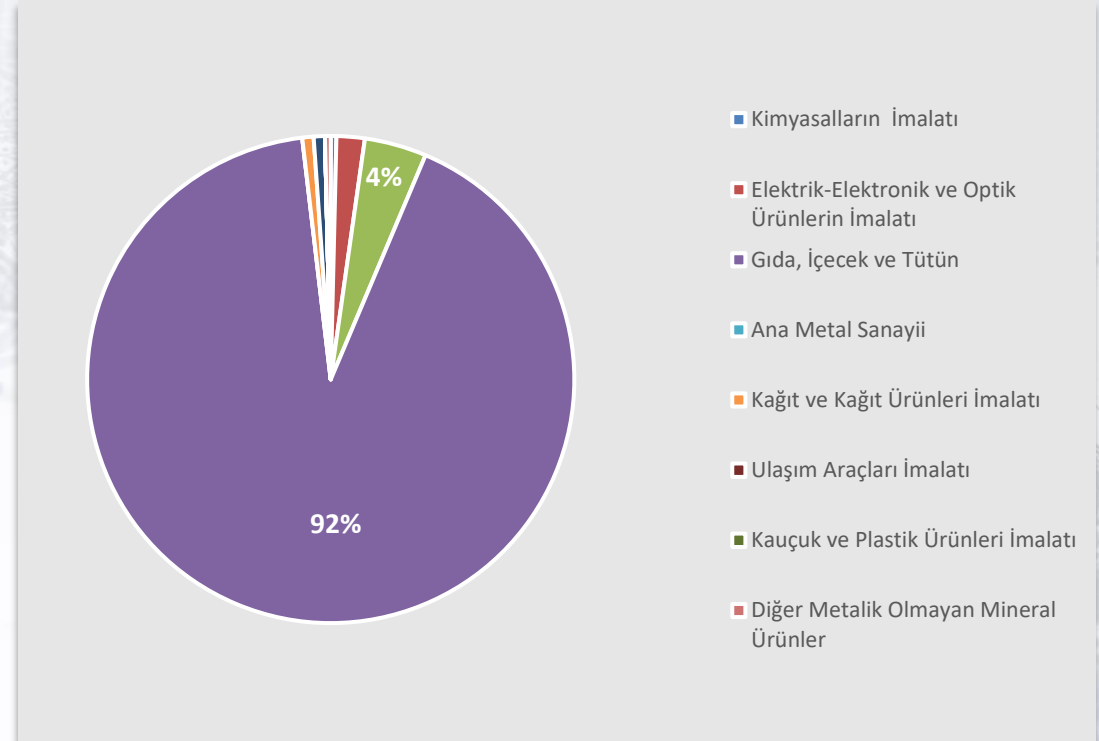

Yabancı Yatırımların Sektörlere Göre Dağılımı

Milyon Dolar(\$)	Yıllık		Ocak	
	2020	2021	2021	2022
TARIM SEKTÖRÜ	21	144	1	0
SINAI SEKTÖRÜ	1.358	1.981	69	276
Madencilik ve taşocakçılığı	133	51	8	2
İmalat	1.172	1.799	25	267
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	52	129	35	7
Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	2	1	0
HİZMETLER SEKTÖRÜ	4.412	5.467	114	213
TOPLAM	5.791	7.592	184	489

Kaynak: TCMB

İmalat Sanayisinde Alt Sektörlerin Payı (%) (Ocak 2022)

Doğrudan Yabancı Yatırımların (DYY) Ülkelere Göre Dağılımı

Sıra*	Ülkeler	2021DYY (Milyon Dolar)	2022 DYY Ocak (Milyon Dolar)
1	İsviçre	540	300
2	Hollanda	1.014	76
3	Amerika Birleşik Devletleri	1.180	41
4	İngiltere	1.436	21
5	Almanya	466	11
6	Çin	89	10
7	Kuveyt	61	5
8	Birleşik Arap Emirlikleri	495	4
9	Fransa	134	3
10	İtalya	39	3
11	Japonya	259	3
12	İspanya	67	2
13	Güney Kore	345	2
14	Avusturya	103	1
15	Belçika	83	1
16	İrlanda	222	1
17	Liechtenstein	9	1
18	Ukrayna	1	1
19	Suudi Arabistan	12	1
20	Hong Kong	71	1
LİSTE TOPLAMI		6.626	488
TOPLAM		7.591	489

Sıralama 2022 Yılı Ocak ayına göre dir.

Kaynak: TCMB

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

E-SERBEST BÖLGELER

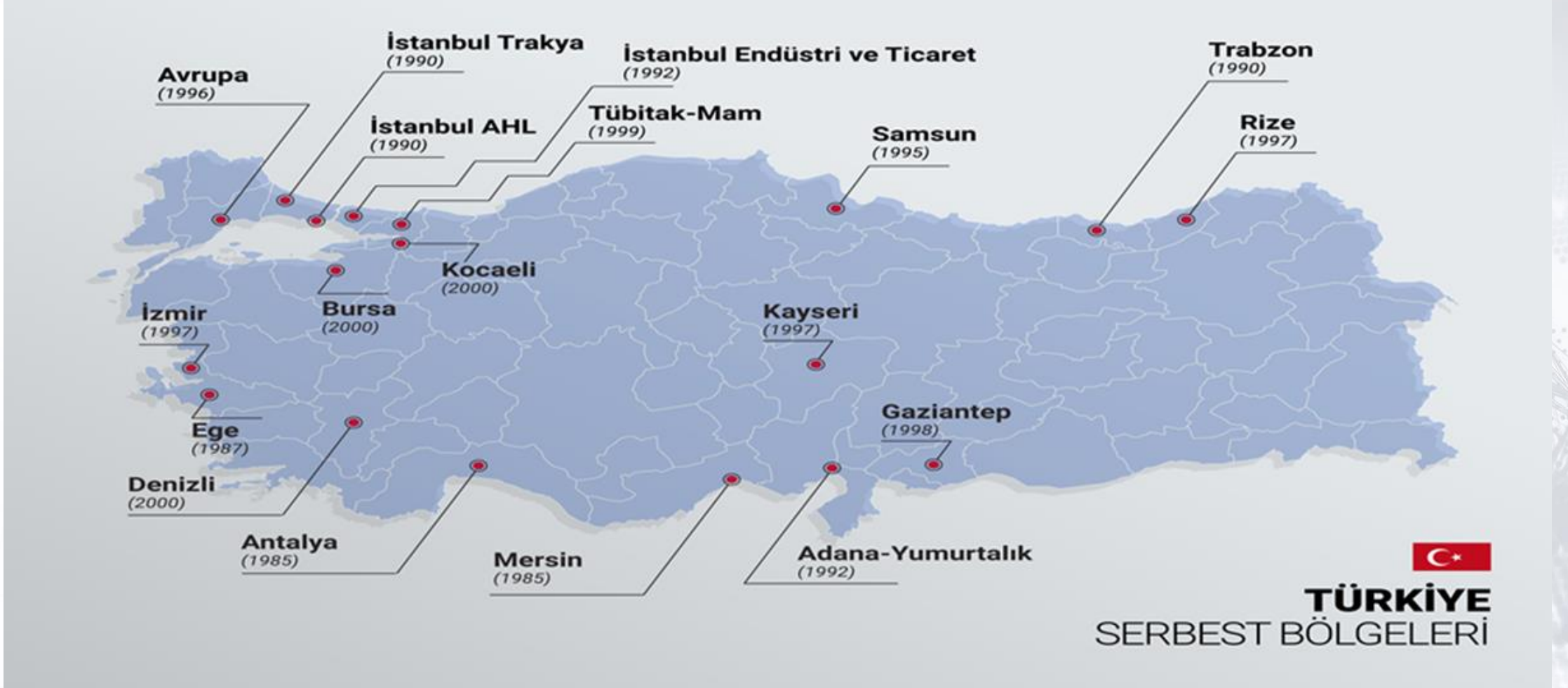

Serbest Bölgelerin Sağladığı Avantajlar

- Üretici Kullanıcılar için Vergi Avantajlarından Yararlanma İmkânı
- Orta ve Uzun Vadede Geleceği Planlayabilme İmkânı
- Kâr Transferi İmkânı
- Ticaret Kolaylığı İmkânı
- Gümrük Vergisi Prosedüründen Arındırılmış Ticari Faaliyet İmkânı
- AB ve Gümrük Birliği Kriterlerinin Gerektirdiği Serbest Dolaşım Belgelerinin Temini İmkânı
- Eşitlik Prensibi
- Zaman Kısıtlaması Bulunmaması
- Pazar İhtiyaçlarına ve Şartlarına Göre Serbestçe Belirlenecek Ticari Faaliyet İmkânı
- Gerçekçi Bir Enflasyon Muhasebesi İmkânı
- Yerli ve Yabancı Tüm Pazarlara Erişim İmkânı
- Azaltılmış Bürokratik Prosedür ve Dinamik İşletme Yönetimi
- Stratejik Avantaj
- Her Türü Ticari ve Sınai Faaliyete Uygun ve Ucuz Altyapı İmkânı
- Tedarik Zinciri İmkânlarından Yararlanma Kolaylığı

Serbest Bölgeler

➤ 18 Serbest Bölgede 2022 yılı Ocak ayı itibarıyla 84.265 kişilik istihdam sağlanmıştır.

İhtisas Serbest Bölgeleri

- Ülkemizin Ar-Ge, katma değer ve yüksek teknoloji içerikli mal ve hizmet ihracatı payının artırılması amacıyla Bakanlığımızca İhtisas Serbest Bölgeleri projesi hayata geçirilmiştir.
- Bu kapsamda, 20/02/2020 tarihinde **İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi** ilan edilmiştir.
- İhtisas Serbest Bölgelerinde 2635 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile **yazılım ve bilişim** sektöründe olgunlaşmış ve ihracata yönelmek isteyen Ar-Ge yoğun, yüksek katma değerli, inovasyon ve teknoloji odaklı yatırımlara daha geniş imkânlar ile **istihdam ve kira** destekleri sağlanmaktadır.
- Bu bölgelerde yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar **öncelikli yatırım konuları** arasına alınmış ve **5. bölge** yatırım teşviklerinden yararlanmaları sağlanmıştır.
- Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde **yeni İhtisas Serbest Bölgeleri'nin** hayata geçirilmesi çalışmalarına devam edilmektedir.

Serbest Bölgelerin Ticaret Hareketleri (Milyon ABD Doları)

Milyon Dolar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Yurtiçinden Bölgelere	2,887	2,732	2,205	2,125	2,376	2,563	2,665	2,574	3,466
Bölgelerden Yurtdışına	7,701	7,958	7,494	7,041	7,525	8,147	7,978	7,727	9,755
Yurtdışından Bölgelere	7,490	7,059	6,550	5,868	6,404	6,453	5,633	7,028	7,073
Bölgelerden Yurtiçine	5,162	4,683	4,012	3,999	4,073	3,766	3,379	4,729	4,325
TOPLAM TİCARET HACMİ	23,240	22,432	20,261	19,033	20,378	20,929	19,656	22,058	24,618

Kaynak: Serbest Bölgeler, Yurt Dışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü

- 2022 yılı Ocak ayında serbest bölgelerde gerçekleştirilen toplam ticaret hacmi 2 milyar dolar olmuştur.

Serbest Bölgelerde Sektörel Yoğunlaşma

İstanbul AHL	Hizmetler ve yazılım
Antalya	Yat inşası, medikal aletler
Kocaeli	Gemi inşası
Avrupa	Hazır giyim
Mersin	Hazır giyim
Bursa	Otomotiv alt endüstrileri
İzmir	Deri
TÜBİTAK-MAM	Ar-Ge faaliyetleri
Adana-Yumurtalık	Gemi tamir ve bakımı

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

F- İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticari İlişkiler

➤ İkili Ticari İlişkiler

Avrupa, Asya-Pasifik, Avrasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika, Amerika

➤ Bölgesel Ticari İlişkiler

AB, EİT, D8, KEİ, İİT, İSEDAK

➤ Çok Taraflı Ticari İlişkiler

DTÖ, G20

Serbest Ticaret Anlaşmamız Olan Ülkeler

1. EFTA (Norveç, İsviçre, İzlanda, Liechtenstein) (1992)
2. İsrail (1997)
3. Makedonya (2000)
4. Bosna Hersek (2003)
5. Filistin (2005)
6. Tunus (2005)
7. Fas (2006)
8. Mısır (2007)

9. Arnavutluk (2008)
10. Gürcistan (2008)
11. Karadağ (2010)
12. Sırbistan (2010)
13. Şili (2011)
14. Güney Kore (2013)
15. Mauritius (2013)
16. Malezya (2015)
17. Moldova (2016)

18. Faroe Adaları (2017)
19. Singapur (2017)
20. Kosova (2019)
21. Venezuela (2020)
22. Birleşik Krallık (2021)
23. Katar *
24. Lübnan*
25. Sudan*
26. Ukrayna*
(* İç onay sürecinde)

Serbest Ticaret Anlaşması Müzakeresi Devam Eden Ülkeler

Aktif Müzakereler

1. Japonya
2. Tayland
3. Endonezya
4. Somali

Diğer Müzakereler

1. Meksika
2. Ekvator
3. MERCOSUR
4. Peru
5. Kolombiya
6. Pakistan
7. Kamerun
8. Kongo Demokratik Cumhuriyeti
9. Körfez İşbirliği Konseyi
10. Cibuti
11. Çad
12. Seyşeller

G-20 Dönem Başkanlığı

- ABD, Almanya, Arjantin, Avrupa Birliği, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye'den oluşmaktadır.
- G-20 ülkeleri, dünya ekonomisinin %80'ini; küresel ticaretin %75'ini ve dünya nüfusunun yaklaşık üçte ikisini temsil etmektedir.
- G-20 Dönem Başkanlığı her sene bir üye ülke tarafından yürütülmektedir. G-20 Dönem Başkanlığı 2019 yılında Japonya tarafından üstlenilmiştir. 2020 yılında Dönem Başkanlığını Suudi Arabistan yapmıştır. 2021 yılında G-20 Dönem Başkanlığını İtalya yürütmüştür. 2022 yılında ise G-20 Dönem Başkanlığını Endonezya yürütmektedir.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

İKİLİ, BÖLGESEL, ÇOKLU VE ÇOK TARAFLI TİCARET

Ticaret Bakanlığı Yurt Dışı Teşkilatı

Halihazırda **113** ülke, **171** Merkezde (**3'ü** Daimi Temsilcilik) **206** Ticaret Müşaviri/Ataşesi görev yapmaktadır.